

T.C.

MALTEPE ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**DÜŞÜNCENİN ESKİZLE ANLATIMI VE MİMARİ
TASARIMDAKİ ÖNEMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melike DURUSOY

101117202

Danışman Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Nuri Temizsoylu

İstanbul, Haziran 2015

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

DÜŞÜNCENİN ESKİZLE ANLATIMI VE MİMARİ
TASARIMDAKİ ÖNEMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melike DURUSOY

101117202

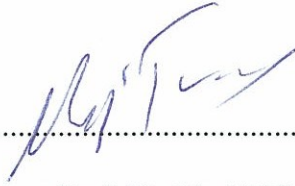
Danışman Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Nuri Temizsoylu

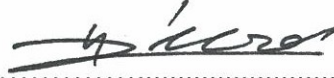
İstanbul, Haziran 2015

T.C. Maltepe Üniversitesi
Fen Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

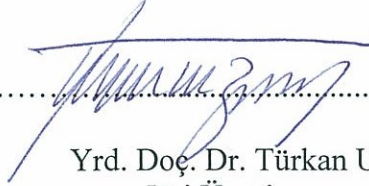
04.06.2015 tarihinde tezinin savunmasını yapan Melike DURUSOY'un ait "Düşüncenin
Eskizle Anlatımı ve Mimari Tasarımdaki Önemi" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Fen
Bilimler Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı İçmimarlık Tezli Yüksek Lisans Programında
Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliği/Oy Çokluğu** İle Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Nuri TEMİZSOYLU
(Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Hicran ÖZALP
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Türkan UZUN
Jüri Üyesi

ÖZET

Mimariye gönül vermiş herkes pek çok alternatif arasından neden “başka” bir yolu değil de başlangıçta “eskizi” seçmeli? Tasarlama eyleminin başında, o ilk fikir nasıl ortaya çıkmalı? Tasarlama eylemi sırasında mimarın zihninde neler olup bitmeli? Tasarlama faaliyeti sadece zihinde olup biten bir faaliyet midir, yoksa “el” in de kendine ait bir bilgisi var mıdır?

Bu soruların yanıtlarını arama çabasıyla ortaya çıkan bu çalışmada, tasarım sürecinde ki keşfetme anı, öncesinde yaşanan süreçler ve gerçekleştiği anda mimarın içinde bulunduğu durum ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu çalışma mimarlara ve tüm mimarlık öğrencilerine bu deneyimi yaşamalarında yol göstermeyi hedeflemektedir.

Tez konusu olan “Düşüncenin Eskizle Anlatımı ve Mimari Tasarımdaki Önemi” hakkında derinliğine bir araştırma yapılmış, araştırma esnasında eskizin mimarideki öneminin hiçbir şekilde azalmayacağı bilakis düşüncenin ve yaratıcılığın geliştirilmesi için eskize olan ihtiyacın arttığı tespit edilmiştir.

Araştırmayı inceleyenler konuyla ilgili ünlü mimarların söylediklerini ve eskiz örneklerini yakından görme fırsatı bulacaklardır ayrıca, dijital çağda eskiz çiziminde bilgisayar desteğinin önemi yadsınmamakla birlikte mimarların sadece ve sadece bilgisayarlara bağlı kalmaları; mimarların eskizden uzaklaştığı anlamına gelmemeli tek çözüm olarak görülmemelidir zira tasarım dijital ortamda ya da kağıt üzerinde de olsa eskizden ayrı düşünülemez.

Anahtar kelimeler: Eskiz, Tasarım Eğitiminde Eskiz, Dijital Ortamda Eskiz, Yaratıcılık, Düşüncenin Aktarımı.

ABSTRACT

Why should anyone who has their heart set on architecture initially choose “sketching” among all “other” alternatives? How should that first idea form, at the beginning of the act of designing? What should go on in the mind of an architect during the act of designing? Is design an action that solely takes place in one’s mind or does the “hand” also have a knowledge of its own?

Within this study which was developed with the intention of finding answers to these questions, the aim is to reveal the moment of discovery during the process of design, the processes that take place before then and the mindset of the architect at the right moment when it does take place. This study targets to guide architects, interior architects and all architecture students to live this experience. Therefore, the importance of sketching in architectural design has become crucial with regards to the preferred methods of representation, the connections created throughout the designing process with the increased number of tools as well as the marks and routings that were formed. Within this scope, the problems and the processes which form the importance of sketching in design and the importance of sketching in architectural design shall be reviewed.

Further to a detailed research which was carried out on the subject of the thesis, "Interpretation of Thought Through Sketching and Its Place and Importance in Architectural Design", it was established that the importance of sketching in architecture would never decrease, and in fact, the need for sketching to improve thought and creativity has actually increased.

While sketching is related to skill, it has been possible within the study to demonstrate that this skill can be learned and the ways of how this can be done. Those who examine the study shall get the chance to become familiar with what famous architects have said about the subject as well as sketch samples. Furthermore, whilst in the digital age the importance of computer support in sketching cannot be denied, it will also be demonstrated that architects' relying solely on computers can go no further than to lead them to monotonous projects.

Keywords: Sketching, Sketching in Design Training, Digital Sketching, Creativity, Thinking by Sketching.

ÖNSÖZ

Bu tezin hazırlanmasında değerli görüş ve bilgileri ile her konudaki destek ve yardımlarıyla bana yön veren, özveri ile çalışmalarımı değerlendiren Sayın Hocam Prof. Dr. Nuri Temizsoylu'ya; bu çalışma sürecinde değerli yorumlarıyla yardımcı olan Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Türkan Uzun'a, yardımını esirgemeyen Sayın Yrd. Doç. Dr. Hicran Özalp' e teşekkürlerimi sunarım. Sadece eğitim alanında değil tanıdığım ilk günden bu yana maddi manevi desteğini, sevgisini benden esirgemeyen sevgili eşim Recep Rıfki Durusoy'a, anneme ve kardeşlerime ayrıca teşekkür ederim.

Bu tezi sevgili eşime ve oğlum İnanç Durusoy'a ithaf ediyorum.

Haziran 2015

Melike DURUSOY

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	1
1.2. Araştırmanın Kapsamı	2
1.3. Araştırmanın Yöntemi.....	3
2. ESKİZ'İN TANIMI VE TÜRLERİ.....	4
2.1.Eskiz Nedir?	4
2.2. Görsel Tasarımda Eskiz Gerekliliği	6
2.3. Eskiz ve İletişim	9
2.4. Eskiz Ve Türleri	12
2.4.1 Arayış Eskizleri.....	14
2.4.2. Araştırmacı Eskizler	15
2.4.3. Yaratıcı Eskizler	17
2.4.4. Yorumlama Eskizleri	19
2.4.5. Görsel Analiz Eskizleri.....	20
2.4.6. İzlenim Eskizleri	21
2.5. Düşünce ve Eskizin Sınırsızlığı.....	23
3. MİMARİDE ESKİZLERİN GEREKLİLİĞİ ÖĞRENİMİ VE TASARIMI	26
3.1. Mimari Tasarımda Çizimin Önemi	27
3.2. Mimari Tasarımında Yaratıcılık	33
3.3. Mimarlık Tasarım Sürecinde Bilgisayar ile Eskiz Çiziminin Karşılaştırılması.....	42
4. TANINMIŞ MİMARLARDAN ESKİZ ÖRNEKLERİ	46
4.1 Mimar Vedat Tek	46
4.2. Mimar Le Corbusier (Charles Edouard Jeanneret).....	51

4.3. Mimar Alvar Aalto	61
4.4. Mimar Steven Holl	67
5. SONUCLAR.....	71
6. DİPNOTLAR	73
7. KAYNAKLAR.....	79
ÖZGEÇMİŞ	83

KISALTMALAR LİSTESİ

A.G.E : Adı Geçen Eser

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Eskiz süreci ve sürecin gelişimi Edwards, B. (2008). Understanding Architecture Through Drawing. NY: Taylor Francis.

Şekil 2.2. Joern Utzon; Kalemini eliyle sanki mürekkep onun beyniymiş gibi batırmak suretiyle benzer bir duyguyu ifade ediyor

Şekil 2.3. Arayış Eskizine Örnek “Design Studies”, P. Galle – L.B.Kovaks, 1992
Kaynak: Necati İnceoğlu “Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler”s6

Şekil 2.4. Arayış Eskizlerine Bir Örnek Edwards, B. Understanding Architecture Through Drawing. NY: Taylor Francis. 2008

Şekil 2.5. Maltepe Üniversitesi Kampüsü İçinde Yer Alan Film Platosunun (Hangar) Dış Cephesinin Yeniden Dizaynı Renkli Eskiz Çalışması Kağıt Üzeri Karakalem ve Marker Kalemleri. Yazarın Çalışması 2012

Şekil 2.6. Film Platosunun Yeniden Yorumlanması ve Yapılan Maket Çalışması. Yazarın Çalışması 2012

Şekil 2.7. Yazarın Arşivinden Maltepe Üniversitesi Kampüsü İçinde Yer Alan film Platosunun (Hangar) Estetik Fikirler İçin Dış Cephesinin İncelenmesi. 2012

Şekil 2.8. F. Amslinger, Çevre Analizi Eskizleri “Bauwelt”,38-39 1975. Kaynak: Necati İnceoğlu(2012). Eskizler, Çizerek Düşünme Düşünerek Çizme. İstanbul: Nemli Yayıncılık

Şekil 2.9. Arda İnceoğlu, Ayasofya Eskizi, 1993.Kaynak: Necati İnceoğlu, Eskizler, Çizerek Düşünme Düşünerek Çizme. İstanbul: Nemli Yayıncılık 2012

Şekil 2.10. Varolan Bir Yapının, Görsel Düşünme Filtreleriyle Süzölmüş Somut Yansıması Canson Kağıt Üzeri Suluboya.Yazarın Çalışması 2011.

Şekil 2.11. Dünyada üç kez ‘Ağa Han Mimarlık Ödülü’ Almış İlk Mimarımız Turgut Cansever’in, Beyazıt Meydanı Yayalaştırma ve Düzenleme Projesi, eskiz. 1958-61. Turgut Cansever Arşivi.

Şekil 2.12. Alberto Kalach'ın Eskiz Defterinden

<http://www.designboom.com:8080/design/moleskine-architecture-book-series/>

Şekil 2.13. Alberto Kalach'ın Eskiz Defterinden

notebook of giancarlo de carlo <http://www.designboom.com>

Şekil 3.1. Zaha Hadid Durağan ve Çerçeve Sistem Strüktüründen Biraz Uzakta,

Daha Modern Bir Görünüme Sahip Sofistike ve Bembeyaz Organik Formlu

Yapıların Yanı Sıra Pritzker Mimarlık Ödülünü Kazanan İlk Bayan Mimardır.

Şekil 3.2. Gerrit Retfield, Red Blue Chair,1918 eskiz çizimi

http://www.thegirlwithafan.com/2012_04_01_archive.html?view=sideba

Şekil 3.3. Ron Arad mobilya eskiz çizimi

Şekil 3.4. Frank Lloyd Wright, Falling Water eskiz çizimi

Şekil 3.5. Proje konusunda fikri üretme amaçlı yapılan eskiz çalışması örneği

<http://sanatoriummm.blogspot.com.tr/2012/04/hzl-eskiz-calsmas.html>

Şekil 3.6. İç Mimari Proje Sunum Aşamasında Kullanılan El Çizimi ile Perspektif Çizimi Örneği.

Şekil 3.7. Frank Gehry, Çizimde Yaratıcılığı Ortaya Koyuyor.Thomas Mayer

<http://www.arcspace.com/> Frank Gehry eskiz örnekleri

Şekil 3.8. <https://sketchinnovation.wordpress.com/category/sketch-innovation/>

Şekil 3.9. <http://www.mimdap.org/?p=116054> 25.05.2015

Şekil 3.10. Santiago Calatrava, eskiz çalışması ve resmi, Turning Torso tower,

Malmö, Sweden, 2005 Turning Torso, Dünya'nın ilk burgulu gökdelenidir ve

gökdelen mimarisi alanında bir akım başlatmıştır. Böylesine uzuvları kesik bir tors

büyük projelere nasıl ilham oluyor? <http://archidialog.com/tag/frank-gehry//>

<http://tr.wikipedia.org/>

Şekil 4.1.1 <http://emlakansiklopedisi.com/wiki/vedat-tek>

Şekil 4.1.2 Vedat Bey' in kızı Selime'ye yazdığı mektup Tek Aile Arşivi (Süha

Özkan-Pelin Derviş Koleksiyonu

Şekil 4.1.3 Çizimindeki ince estetik dokunuşlar rahatlıkla görülür.Tek Aile Arşivi

(Süha Özkan-Pelin Derviş Koleksiyonu)Tek Aile Arşivi (Süha Özkan-Pelin Derviş

Koleksiyonu)

Şekil 4.1.4 Sütun Detayları

<http://www.mimarlikmuzesi.org/Gallery/DisplayPhoto.aspx?ID=4&DetailID=1&ExhibitionID=14>

Şekil 4.1.5 Ailesinin Arşivindeki Not Defterinde Çizimlerinin Yanı Sıra Adresler, Telefonlar, Talimatlar v.b.Bulunmaktadır.

http://www.mimarlikmuzesi.org/Gallery/Photo_14_2_vedad-tekdefter-2-1929.html?Page=11

Şekil 4.2.1. Akıl çizgiye dökülüyor, Le Corbusier (Collins, 1980, s.17)

Şekil 4.2.2. Ressam Amédee Ozenfant, The Vases, 1925, oil on canvas, 51.4 x 38.4 in., MOMA New York 1925 Kaynak:

<http://billbloomfield.blogspot.com.tr/2014/05/ozenfant-and-corbusier.h>

Şekil 4.2.3 Le Corbusier'in Ressam Amédee Ozenfant ile yazdıkları kitap için bir araya gelişleri. Kaynak: <http://www.amazon.co.uk/Apr%C3%A8s-cubisme-Le-Corbusier/dp/2909893197>

Şekil 4.2.4 Juan Gris Tuval üzeri yağlı boya Violin and Guitar. 1913
www.arthistoryarchive.com

Şekil 4.2.5 Le Corbusier'in Doğuya Seyahati Esnasında Geçtiği Yerler 1911
http://www.mimarlikdergisi.com/dsp_imageNavigasyon.cfm?YaziID=2792&ResimID=67747

Şekil 4.2.6" Süleymaniye Cami" Kağıt üzeri karakalem İstanbul 1911.Maurice Besset "Le Corbusier To Live With The Light" s19

Şekil 4.2.7. "Türk kubbeleri Bizans'ın kız çocukları" Süleymaniye Camisi (1911)
Maurice Besset "Le Corbusier To Live With The Light" s19

Şekil 4.2.8. Galata: "Testere dişli silüetiyle tüccarların korsanların ve altın arayıcıların şehri" İstanbul 1911

http://www.mimarlikdergisi.com/dsp_imageNavigasyon.cfm?YaziID=2792&ResimID=67761

Şekil 4.2.9. Saint – Die nin yeniden inşa eskizi Doğu Fransa dolma kalem çizimi 1945. veya 1946. Kaynak: Maurice Besset "Le Corbusier To Live With The Light" s182

Şekil 4.2.10 Saint –Die nin yeniden inşa edilen modeli maket (Fransa), 1945.

Kaynak:Maurice Besset “Le Corbusier To Live With The Light” s182

Şekil 4.2.11 ‘Şişeler ve Bardaklar’ Kağıt Üzeri Renkli Kalem ve karakalem, 1922

4.2.12. Vali sarayının son hali Chandigarh Kağıt üzeri renkli kalem 12 Nisan 1952 Maurice Besset “Le Corbusier To Live With The Light” S37 -S192

Şekil 4.2.13. “Topkapı sarayının Boğaziçi’ nden görünüşü” kanson kağıt üzeri suluboya İstanbul, 1911

Şekil 4.2.14. Türk mimarisi üzerine çalışmalar karışık teknik İstanbul 1911“Le Corbusier Gözüyle Türk Mimarlık ve Şehirciliği” Kitabından

Şekil 4.2.15 Still life with a pile of dishes, tuval üzerine yağlı boya Modern Sanatlar Müzesi New York 1920. <http://pinterest.com/pin/479703797778872013/>

Şekil 4.2.16. Le Corbusier Atölyesinde çalışırken <http://www.flor.com/blog/le-corbusier-art/>

Şekil 4.3.1. Ofisinde Çizim Yaparken. <http://janmichl.com/eng.aalto.htm>

Şekil 4.3.2.<https://www.pinterest.com/pin/177892254001395432/> , Alvar Aalto,Vuokkseniska Kilisesi ilk eskizlerinden Imatra, Finlandiya1957/9,

Şekil 4.3.3. Vuokkseniska Kilisesi Imatra, Finlandiya <https://www.pinterest.com/pin/177892254001395432/>

Şekil4.3.4. Belediye Sarayı ve kilise, eskiz, Seinäjoki, Finlandiya, 1958-87, mimar: Alvar Aalto (Jyvässkylä, Alvar Aalto Müzesi’nin izniyle). <http://www.boyutpedia.com/1654/67339/alvar-aalto-barbican-sanat-galerisinde>

Şekil 4.3.5 Villa Mairea İçin Eskiz Çizimi. Noormarkku, Finlandiya 1937-1939. http://www.alvaraalto.fi/net/villa_mairea/en/1.htm

Şekil 4.3.6. <http://www.mimdap.org/?p=72047VillaMairaProjesi,Finlandiya1937-1939>

Şekil 4.3.7. Yıllara göre mobilya kronolojisi. <http://www.mimdap.org/?p=72047https://www.pinterest.com/pin/290904457154420451/>

Şekil 4.3.8. Mobilya eskizlerine örnekler. <http://theredlist.com/wiki-2-18-393-1387-view-scandinavian-modernism-profile-aalto-alvar-2.html>

Şekil 4.3.9. Vazo Tasarımı Savoy Vase (1936)
<https://www.pinterest.com/pin/406309197602926107/http://janmichl.com/eng.aalto.htm>

Şekil 4.4.1. Steven Holl Ofisinde Çalışırken. <http://www.nydailynews.com/life-style/real-estate/ready-new-york-architect-steven-holl-brings-brilliant-award-winning-designs-city-article-1.455539>

Şekil 4.4.2. Steven Holl Suluboyalar (2000
2014)<http://www.stevenholl.com/painting.php>

Şekil 4.4.3. Fırçanın Kâğıt Üzerindeki Dokunuşları Steven Holl (suluboya resmi)
<http://www.stevenholl.com/painting.php>

Şekil 4.4.4. <http://www.stevenholl.com/painting.php>

Şekil 4.4.5. Suluboya Eskizinin Makete Dönüşümü, Nanjing Museum of Art&
Architecture(2002-2009) <https://sketchbloom.wordpress.com/2010/10/13steven-holl-sketches-watercolors-collages/>

GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu tezde eskiz kavramı; yenilikçi, keşfedici, yaratıcı ve buluşçu yönleriyle yerini alacaktır. Yazılan bu tezin birbirine bağlı iki amacı vardır. Birincisi, yaratıcı tasarım anlayışı açısından görsel düşüncenin ve bu çerçevede eskizlerin rolünü, tanımını, türlerini ve eğitim öğretimdeki önemini irdelemektir. İki eylem olarak düşünülen görsel düşünme ve görsel anlatımın birlikte işleyişine dikkat çekmektir. Bu iki eylemin ilişkisindeki işleyişin farkındalığını sağlamak tasarım sürecinin doğru bir sistematiğe hareket etmesini ortaya çıkaracaktır. İkincisi ise, mimari tasarım eğitiminde yaratıcılığı ortaya koyarak kendine özgü bir dille özgün bir anlayışla oynayabileceği rolün sınırlarını tartışmak bu tartışmaya da gerçek hayatta yaşamış bazı değerli mimarların özgün çalışmalarına yer vererek konuyu desteklemeye çalışmaktır.

Ayrıca bu tezde mimarlık öğrencilerine eskizin/ çizimin tabiatı ile nasıl yapılması gerektiğinin öğretilmesinin yanı sıra onların tasarımın erken safhalarında eskizin eşsiz bir düşünce aracı olduğunu yaratıcılıkla da desteklenip öğretilmesi gerektiğini, çizimi öğrenmeleriyle dizayn sürecini ne şekilde yürüteceklerine dair bilgi vermek hedeflenmektedir.

1.2. Araştırmanın Kapsamı

Arařtırmada, eskizin tanımı dūřüncenin eskizle anlatımı ve dūřüncenin bu sayede geliřtirilmesi bunun da mimari tasarıma getireceđi eskiz çalıřmaları örnekleri ile eskizin türlerine deđinilmiřtir.

Bir sonraki bölümde yine eskiz çiziminin önemine, Mimarlık Fakóltesi'nde yer alan Mimarlık, İç Mimarlık, Gemi ve Yat Tasarımı, Peyzaj Mimarlığı gibi bölümlerde, tasarımla ilgilenen eğitim gören herkese yol gösterecek fikir verecek bilgilere ve çizimle yaratıcılığa dair ipuçlarına, mimarlık eğitiminde serbest el çizimi ile bilgisayar kullanımına kısmen değinmek suretiyle, her iki yöntemin kıyaslaması yapılmış, eğitim öğretimdeki yeri ve önemi gözler önüne serilmiştir.

Son bölümde de çeşitli mimarların meslek hayatına bakılarak tecrübeleri, bilgileri aktarılmış, yaptıkları eskiz çalışmalarını inceleme ve değerlendirme fırsatı sunulmuştur.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu tezin yönteminde, incelenen yayınlardan, birebir uygulamalar kişisel gözlemlerden ve tespitlerden yararlanılarak, mimarlık mesleği için çizim/eskiz ve yöntemlerinin eğitim öğretim hayatındaki yeri ve önemini, çeşitli mimarların bize bıraktığı çizgisel miraslarını, internet yayınlarından araştırılarak elde edilen kaynaklar için fotoğrafları, şahsen çizilmiş ya da fotoğrafı çekilmiş uygulamalı resimleri, kitapları, makaleleri, yazılmış tezleri, görüşmeleri ve fotoğrafları, kapsam ve amaç ile belirtilenler ışığında yazılı ve görsel kaynaklardan faydalanılmış ve bilgiler okuyucuyla buluşmuştur.

2. ESKİZ'İN TANIMI VE TÜRLERİ

2.1.Eskiz Nedir?

Eskiz kökeni Fransızcadan gelen “esquisse” T.D.K. sözlüğüne göre “Mimari eserler ve resim için çizimlerle yapılan ön çalışma, taslak” anlamına gelmektedir. (www.tdk.gov.tr) Modellemeye geçmeden önce elle kağıda yapılan deneme çizimleridir veya resim, heykel, mimari, grafik, seramik, tekstil ve diğer görsel sanatlar alanında orijinal çalışmaya geçmeden önce yapılan ön hazırlık ya da taslak çalışmalarıdır. Ching'e göre ise bir yüzey üzerine çizgiler çizerek bir şeyin benzerini veya simgesini üretmek olarak tanımlanmaktadır.

Önceleri “proje” karşılığı “tasar” olup, sonradan “dizayn” yerine tasarım olduğunda dilimize çok iyi yerleşen bu kavram, “imgelemin gösterimi” ya da “tahayyülün tasviri” denilmekte ve hep zihindeki imge veya hayal ile birlikte düşünülmektedir. Eskizler ve el yazıları her ne kadar günlük hayatımızdaki mana ve önemiyetleri gittikçe azalsa da, hala ses tonu gibi, parmak izi gibi kişiye özgü, eşsiz benzersiz parçalardır.¹

Eskiz, teknik resim kurallarından bağımsız, vurgulamak istenilen yerlerin tasarımcının yorumu ile ortaya çıkan fikrî sanat yapıtıdır. Somut bir işe doğru giderken, soyut istekleri izlenimleri aktarmak için teknik resimden önce eskiz yapılır, Örneğin bir yapı içinde mutlu bir aile tasvirini bir ressam yapabilir ama ressam, binanın kurgusunu bilemeyebilir tasarım sürecindeki mimar, işte tam da buna karar vermek için eskizlerle yaşayan bir yapı elde etmeye çabalar. Güneşi rüzgarı insanı istekleri hesabına eskizle katar.²

Bu anlamda çizimler kağıt üzerine alınmış notlardır. Çoğu ilk eskizler birer arayışlardır. Kalıcılığı ve özellikle bitmişliği temsil etmezler, anlatımın ucu her zaman açıktır. Eskiz yapma çizmekten çok sürekli bir öğrenme ve düşünme kaynağıdır.

¹ Özlem Güven, ‘Eskiz Geleneği ve Yaratıcılık Üzerine’ Makale, İç Mimari Tasarım ve Yaşam Kültürü Dergisi, Sayı33, Nisan- Mayıs, 2014. s82.

² <http://nildogerlioglu.blogspot.com.tr/2>

Eskizler şeffaf ifadelerdir. Açık uçludur, aynı yerde üst üste çizilmiş birkaç fikri bir arada görmek mümkündür. Eskizler kendimizle tartışmamızı kendi iç dünyamıza bakmamızı hatta tanımamızı sağlar.³

Ellerden çok akılla resim yapılır. Eskiz yapma resimsel akıl yürütmedir. Deneyimsiz bir tasarımcı için eskiz zihindeki imgeyi kağıda geçirme, deneyimli bir tasarımcı içinse yeni imgeler üretme yoludur. Eskiz yapan kişi zaman içinde keşiflere ve sürprizlere açık hale gelir bununla beraber oluşan yaratıcılık, sonunda bizi neyin beklediğini bilmediğimiz bir deneye yeni bir kağıt olarak başlayabilme cesaretidir.

Ortaya çıkışı itibariyle görsel sanatlarda özellikle de mimari tasarımda düşüncenin iki boyutlu yüzeylere ilk aktarılışı eskiz aracılığıyla gerçekleşir. Eskizin, imgesel ve betimsel özellikleri, temsilini gerçekleştirdiği bilginin soyutlaşmasına neden olur. Bu durum eskizin tercih edilen temsil araçları içerisinde anlatımsal, ifadeye dayalı yönü ile ilgilidir. Dolayısıyla eskizin düşünceye ait taslak olma durumu söz konusudur ve tasarımcının kendisi için yaptığı bir yaratma eylemidir.

Eskiz bir dışsal temsil aracı olarak tasarım düşüncesinin detaylarından daha çok ana unsurlarını içerir ve hızlıca bitirilen bir çizim edimini ifade eder. Eskiz şeffaf bir görüşü ve kavrayışı oluşturacak düşünceyi gerektirir. Eskizle çizim süreci deneyimlerimizle gerçekliği harmanlarınız bu şekilde gözlemlerimizi kaydeder gözümüzde canlandırdıklarımıza biçim verir düşünce ve görüşlerimizi iletmek için başvurduğumuz bir araç haline getiririz.⁴

Eskizin öznel hali, tasarımcının kendisine özgü bir üslup, dil ve teknik geliştirmesine neden olur. Dolayısıyla ortak bir dil veya işaret sistemine dayandırılması beklenmez. Bu anlamda eskiz, bir gramer yapısına sahip olmadığı için sınırları esnektir. Eskizin sınırları, tasarımcının algılayabilme ve kavrayabilme yetisine bağlı oluşan bakış açılarıdır.

---

³ Türkan Ulusu Uraz, “Mimarlık Bilgisi Eskizler ve Düşündürdükleri” sayı 289 yıl 1999 s11-13

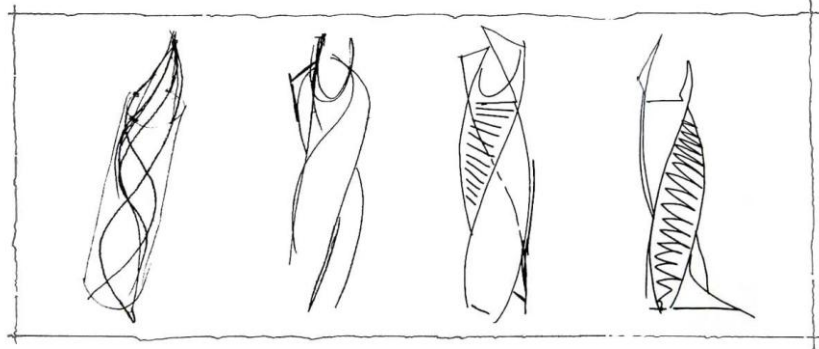
⁴ Francis D.K. Ching ‘Mimarlık ve Sanatta Yaratıcı Bir Süreç’, Birinci baskı, 2003,s5.

Buradan hareketle çizim sanatının mimariyi beslediği ve böylece mimarlıkta meydana çıkan ürünlerin sanatsal değerini artırdığı söylenebilir. Böylelikle sanat, sanatçılar vasıtası ile nesilden nesile varlığının sürdürecektir.

2.2. Görsel Tasarımda Eskiz Gerekliliği

Çizim, resim ve diğer görsel sanatların temelidir. Renkler, ışık ve gölgeler, tablonun genel yapısı, kompozisyon gibi temeller üzerine kurulan iyi deseni çizebilmek; desenin işlevinde yer alan çizgi, hareket, denge, hacim, oran, form (şekil), ritim, kompozisyon, perspektif, ışık ve renk kavramlarının öğrenilmesiyle sağlanabilir. Çizim sistemi bozuk bir tablo ne kadar güzel renklerle çalışılırsa çalışılsın sağlam temelden yoksundur. Mimaride de böyledir. Ne kadar güzel binalar yapılırsa yapılsın onları yaşanır kılan metaryaller bütününe ulaşılmamışsa hiç birşeye benzemezler.⁵

Sanatçı, çizim yoluyla tabiatı inceler, çizim yoluyla onu yorumlar bunu yaparken yorumlamada kullanılan tek araç, çizgidir. Eşyanın sınırlarını gösteren, oturtan ve tespit eden bu çıplak çizgi; tek başına, başka biçim güzelliğini, kıvraklığını, hareketini, çeşitli anlamları içinde canlandırmaya yeter.⁶

Şekil 2.1. Eskiz süreci ve sürecin gelişimi Edwards, B. (2008). Understanding Architecture Through Drawing. NY: Taylor Francis.

⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, "Grafik ve Fotoğraf Cansız Modelden Çizimler" Ankara 2012, s5-6.

⁶ Barış Yakın., (2012) "Tasarım Sürecinde Görsel Düşünme Ve Görsel Anlatım İlişkisine Analitik Bir Yaklaşım", Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimarî ve Çevre Tasarımı Anasanat Dalı İç Mimarlık Sanat Dalı, Ankara

Arnheim'e göre, fotoğraf makinasının pasif seçiciliğinin aksine, insanın görsel mekanizması gelen imajları aktif bir seçicilikle kabul eder. Fotoğraf makinesi, insan gözünün taklit edilmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bir çevreyi anlık olarak durdurur ve olduğu gerçekliğiyle yansıtır. Göz ise seçicidir. Fotoğraf makinesinde kullanılan filtrelerin belirli renkleri eleyip belirli renkleri kaydetmesi gibi göz bu filtrelemeyi bütün iki ve üç boyutlu çevresel elemanlar için uygular. Bireyin anlık ilgisi doğrultusunda "netlemeler" ve "odaklanmalar" yapar.⁷

Eskiz ise düşünceye ait ana unsurları çizime dönüştürmesi, kaydetmesi ve başka odak noktalarına sıçratması onun tasarımcının belleği dışında düşüncesini ifade edebilme özelliği kazandırır. Temsil olarak her zaman yeniden yorumlanmaya açıktır.⁸ Niteliği itibarıyla tasarımın ön aşamaları olarak kabul edilen eskiz, dönüşümler dizini olarak kurgulanır; dikeyde ve yatayda olmak üzere yaratıcı ve geliştiricidir.⁹

Sanat tarihine baktığımız zaman, eski Mısırlıların, Yunanlıların, Çinlilerin, Gotiklerin ve Doğu sanatçılarının bu tek çizgiyle ne kadar şaşılacak çeşitte düzenlemeler yaptıklarını, ne kadar çok sanat harikası meydana getirdiklerini görürüz"¹⁰

Eskizin mekansal bir form arayışı içerisinde tekrar eden çizgilerle keşfedilmeye çalışılması, yapılan çizimlerin temsil edilen düşüncenin paralelinde olabilecek fiziksel özellikleriyle oluşturulması, tonlama ve tarama gibi grafik değiştiriciler kullanarak yapılan değişikliklerin takip edilebilir ve iletilebilir olması, hem tasarımın bitmediğine dair hem de yaratıcı düşüncenin ifade edilmiş sürecindeki aşamalarına dair bize bilgi verir.¹¹

---

⁷ Arnheim, R. (1966). Gestalt Psychology and Artistic Form. Aspects of Form, edited by Lancelot Law Whyte, 203.

⁸ Fehmi Doğan Yard Doç.Dr. 'Eskizlerin Kurgulanması ve Algılanması Üzerinden Mekan İmgelemi', 2009

⁹ Goel, V., Sketches of Thought, MIT Press, Cambridge, MA, 1995

¹⁰ (Andre Lhote) Fransız Heykeltıraş, ressam, sanat eğitimcisi ve yazar. <http://tr.wikipedia.org/>

¹¹ Goldschmidt, G. (1992). Serial Sketching: Visual Problem Solving in Designing. Cybernetics and System, Vol. 23, No. 2, 191– 219.

Eskizde serbest elle yapılan çizim,

- Eskizin mekansal bir form arayışı içerisinde tekrar eden çizgilerle keşfedilmeye çalışılması,
- Yapılan çizimlerin temsil edilen düşüncenin paralelinde olabilecek fiziksel özellikleriyle oluşturulması,
- Tonlama ve tarama gibi grafik değiştiriciler kullanarak yapılan değişikliklerin takip edilebilir ve iletilebilir olması, tasarımın bitmediğine dair bilgi verir.

Eskiz ile beraber ortaya çıkan yaratıcı düşünceye dair ilk izlenim, eskizin anlatımsal, özelliği ile oluşturulmaya çalışılır. Eskizin bu özelliğini ortaya koyan zihnin imgelerle olan alışverişidir. Burada önemli olan zihindeki imgenin nasıl oluştuğu ve rasyonelleştiği ile ilgilidir. Goldschmith¹² bu durumu, görme ve hayal kurma ile ilişkilendirir.

Görmenin “almaya”, hayal kurmanın ise “yapmaya” yakın olduğunu söyler. Hayal kurma, bir imgeleme yoldur; zihinde oluşan imgenin mevcut hali yerine başka olası hallere dönüşebilmesini sağlar.

Eskiz; tasarımcının zihninde düşünmeye bağlı edinilen deneyimini zenginleştirir.¹³ Bu deneyimi zenginleştiren bir diğer unsur ise tasarımcının eskiz yaparken başvurduğu tekniktir. Bu aynı zamanda tasarımcının zihninde oluşturmuş olduğu düşüncenin öznelleşmesine, başvurduğu soyutlamanın düzeyine göre ayrışmasına neden olur.

Eskizin ilk anlamda bir gösterim aracı olmasının yanı sıra, onun çok ötesinde, imgelemin ortaya çıkıp somutlaşma zemini bulabildiği bir ortam olduğu, zihin el- göz- ve tekrar zihin bağlantılarında kilit işlev gördüğüdür. Birincisi sürecin teknisyenlik yönüyle, diğerinin zihinsel egzersiz yönü olduğudur.

---

¹² G. Goldschmidt, “The dialectics of sketching”, Creativity Research Journal, cilt 4, sayı 2, 1991, s. 123-143.

¹³ Holl, S. (2001). Parallax, Princeton, syf:86

2.3. Eskiz ve İletişim

“Çizimle tasarım ve aktarım yapabilmenin en güzel tarafı müziğe benzetilebilir; herhangi bir lisansı değişik yerlerde konuşmak için onu öğrenmek zorunda olmazsınız İtalya da veya Japonya da bir tasarımcı çizgi yoluyla konuşmadan da iletişim kurabilir böylece yerinizi sağlamlaştırmak için o lisansı bilmeye ihtiyacınız yoktur”.

(Laurens Van De Acker Renault dizayn direktörü).

Görsel anlatım elemanı eskizler birer iletişim aracı olma görevi üstlenir. Çizilen her bir tasarım elemanı, çizilmeye başlandığı anda, eşzamanlı bir iletişim de başlamış olur.

Mikelanj'ın deyişiyle "ellerden çok beyinle resim yapılır" yada "eskizler kendimizle bir iletişim kurmaktır" görüşünden hareketle, eskizin bir iletişim aracı olarak taraflara karşılıklı tartışma ortamı sağlayışının ötesinde, eskizi tasarlayanın önce kendisiyle tartışabilmesine olanak tanımaktadır.¹⁴

Eskizler iki aşamalı bir iletişim ağı yaratır. Bunlardan ilki eskiz ile onu yaratan tasarımcı arasında yaşanan iletişimdir. İkincisi; tasarımcının kendisi haricindeki bireyler ile sağlanan, eskizin araç olarak görev aldığı iletişimdir.¹⁵ Bu sayede tasarımcı, farklı bireylerle arasında bir iletişim köprüsü oluşturur. Tasarımcı eskizlerini, yalnızca kendi ile iletişime geçebileceği bir dil kullanarak çizebilir.

---

¹⁴ Aydan Balamir <http://v2.arkiv.com.tr/k451-tasarimda-eskizler.html> Mimarlıkta Çizerek Düşünme / Düşünerek Çizme Gelenekleri.

¹⁵ Barış Yakın, "Tasarım Sürecinde Görsel Düşünme Ve Görsel Anlatım İlişisine Analitik Bir Yaklaşım" Hacettepe Üniversitesi İç Mimari ve Çevre Tasarımı Sanatta Yüksek Lisans Tezi Ankara 2012,s

Yaratılan herhangi bir görsel anlatım elemanının, bir diğer bireye karşı anlatıcı olması beklenmez. Bu, ortaya çıkarılacak projenin sonucu için de geçerlidir. Tasarımcı yalnızca kendinin kullanacağı, kendinin algılayacağı, kendine hitap edecek bir eser yaratma arzusunda olabilir. Kimi eskiz çizimleri, dışarıdan bakan göze bir anlam ifade etmeyebilir. Bu anlatım, birkaç çizgiden ibarettir. Tasarımcı için ise bu birkaç çizgi bütün projeyi anlatıyor olabilir. Kağıda çizilen bir tek nokta, tasarımcı için anlam yüklenmiş bir elemandır. Görsel anlatımla rastgele karşılaşan bir birey dahi olsa, bu somut düşünceler, bireye bir şeyler anlatır.

*“Bir çizimin, gördüğümüz veya tasarladığımızı ifade ederken bir görsel ileti önerme özelliği vardır. Çizimin ilettiği ise bizim olağan görsel algılama edimi sırasında çizgileri nasıl okuduğumuza, biçim ve strüktürlerin gerisindeki örgüyü nasıl yorumladığımızı bağlı olacaktır”.*¹⁶

Ching’e göre, çizimler, doğaları gereği bilgi yönünden zengindir. Bir çizimin bir bakışta iletebildiklerini, sözcüklerle yeterince betimlemek oldukça güçtür. Bu nedenle, iletişim amaçlı kullanılan bütün çizimlerin yeterince net, açık olması ve sunucu ile alıcının her ikisi tarafından da anlaşılabilen uzlaşımlara yer vermesi gerekir.¹⁷

Mickelwright, çizim eylemini, farklı sözlüğü olan farklı bir dil olarak tanımlarlar ve bu dilin evrenselliğinden söz eder. Hiçbir sözlü anlatım kullanmayan veya kullanamayan bireyler aralarında görsel anlatımla iletişim kurabilirler.¹⁸

İnceoğlu’na göre, eskizin dikkate değer diğer bir özelliği de bir kimsenin bu eskizlerde çizili olandan daha fazlasını okuyabilmesidir. Eskizler içlerinde, biçimler arasında yeni ve beklenmeyen ilişkiler ile faydalı bilgi üretmeye yarayacak fikirler barındırırlar.¹⁹

---

¹⁶ Francis D.K. Ching, a.g.e.

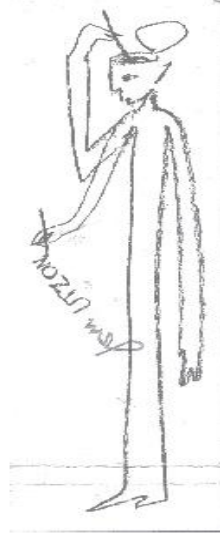
¹⁷ Francis D.K. Ching, a.g.e.

¹⁸ Micklewright, K. (2005). Drawing: mastering the language of visual expression. London: Laurence King Publishing Ltd.

¹⁹ İnceoğlu, N. (1997). Mimarlık Öğrencileri İçin Tasarımda Eskizler. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi.

Çizim, gelişigüzel dahi çizilse; çizeriyle veya diğer bireylerle bir iletişim kurar veya kuracaktır. Anlam taşımaktan uzak görünen çizimler dahi gözlemleyene bir karşılık verecektir. Bu iletişim ilk anda olmayabilir. Fakat mutlaka bir zaman olacaktır. Bunun nedeni insan beyninin, sonrasında elin en son olarak da kalemin gelişigüzel de olsa oluşturduğu her çizginin bir bilgi içermesidir. Kalemde çıkıp, somutlukta hayat bulan bu elemanlar, çizerin filtrelerinden geçmiş bir takım kimlik bilgileri taşıyacaktır.

Şekil 2.1. Joern Utzon: (Aklında Oluşan Fikirleri Beyni, Sanki Mürekkep Hokkasıymış ve Fikri Kalemle Beyninden Alıp Eskiz Platformuna Aktarıyormuş Gibi İfade Etmeye Çalışılmaktadır). 1982

2.4. Eskiz Ve Türleri

İnceoğlu (1995)'ya göre eskiz türleri dört başlık altında incelenir. Bunlar,²⁰

- Ana Fikir Araştırması
- İlk Tasarım ve Tasarım Süreci Eskizleri
- Grafik Analizleri
- Görsel İzlenim Eskizleridir.

Uraz (1993) ise görselleştirme olarak aktardığı, görsel anlatım çalışmalarını iki başlıkta açıklar. Bunlar,²¹

- “Açıklayıcı” Görselleştirme
- “Araştırıcı” Görselleştirme'dir

Ferguson, eskiz kullanan tasarımcının yeni fikirler üretmeyi, alternatifler yaratmayı ve zihninde uçuşan kısa ömürlü fikirleri yakalamayı amaçladığını savunur.²² Kendisi üç çeşit eskiz tipi olduğunu savunur. Bunlar; “düşünen eskiz” (tasarımcının sözel olmayan düşünme üzerine yönlendiği ve odaklandığı eskiz), “uygulama eskizi” (tasarımcının, uygulayıcıyı yönlendirdiği anlatıcı eskiz) ve “konuşan eskiz”lerdir. (bireylerin, karmaşık ve anlatımda zorlayıcı bölümleri paylaşımları sırasında ortaya çıkan eskizdir).

Ching, çizme eyleminin amaçları doğrultusunda türlere ayrıldığını savunur. Bunlar,²³

- Simgeleme amaçlı çizmek
- Gözde canlandırma amaçlı çizmek
- İletişim amaçlı çizmektir.

²⁰ Necati İnceoğlu (1995). Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler. İstanbul: Helikon Yayınları.43-59-77-83

²¹ Türkan Ulusu Uraz(1993). Tasarlama, Düşünme, Biçimlerndirme. İstanbul: İTÜ Rektörlük Yayınları.

²² Ferguson, E. S. (1992). Engineering and the Mind's Eye. Cambridge, MA: The MIT Press.

²³ Ching, F. D. K. (2010). Mimarlık ve Sanatta Yaratıcı Bir Süreç, ÇİZİM. Canada: John Wiley & Sons, Inc.

John Berger, ise çizimin üç değişik işlevinden söz eder; bunlar,²⁴

- Görünenleri inceleyen ve sorgulayan çizimler,
- Düşünceleri somutlaştıran ve ileten çizimler,
- Bellekten yapılan çizimler,

*“Her çizim türü kendi yaşamını değişik bir biçimde sürdürür. Her çizim türü başka bir zaman kipiyle konuşur bizimle. İlk türde, kağıt üzerindeki çizimler, sanatçının bakışlarından arta kalan izlerdir.”*²⁵

Eskiz çalışmalarının, sürekli döngüsel bilgi alışverişi yapma özellikleri nedeniyle, eskiz türlerini genel başlıklar altında toplamak, istenmeyen sınırlayıcı bir etkiyi ortadan kaldıracaktır.

Eskiz çalışmaları, bir düşünme yöntemi olduğundan ve tasarlama sürecinin her aşamasında döngüsel olarak bulunacağından, eskiz türleri arasında bir uygulama sıralaması yapmak doğru olmayabilir. Tüm eskiz türleri birbiri ile ilk anda görülemeyen ve algılanamayan ayrılmaz bir ilişki içersindedir. Bütüncül tasarlama süreci içersinde, eskiz türleri başkalaşarak birbirine dönüşebilir veya diğer türlerle destekleyici bilgi paylaşımına girebilir. Genel özellikleriyle eskiz çalışmalarını iki ana türde gruplandırabiliriz. Bunlar; “Arayış Eskizleri” ve “Yorumlama Eskizleridir”. Arayış eskizleri henüz keşfedilmemiş bir probleme çözüm arayışı ile üzerine gidilen eskiz çalışmalarıdır. Yorumlama eskizleri ise hali hazırda var olan soyut veya somut olguların, bir yorumlama filtresinden geçirilerek dışa vurulmasıdır. Yorumlama eskizleri de sonuçlandığında, “yeni” ve “özgün” olanı yaratmış olur.

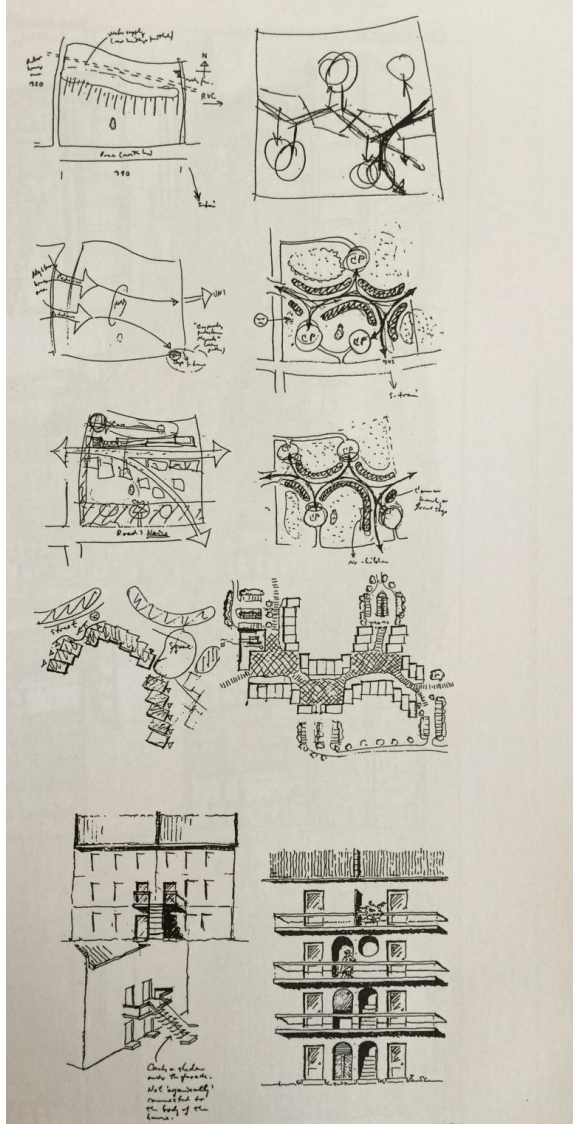
---

²⁴ John Berger.,1993.Aktaran:İnceoğlu 1995.Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler,Helikon Yayınları,İstanbul.

²⁵ John Berger a.g.e.

2.4.1 Arayış Eskizleri

Arayış eskizleri, görsel düşünmenin en yoğun yaşandığı ve maddesel dünyada ortaya çıktığı eskiz türüdür. Bu tür eskizlerin temel özelliği, hali hazırda var olmayan, olgular yaratmak ve veriler elde etmek, olmayanı aramaktır. Bu arayışı yapan hangi alanın tasarlayıcısı olursa olsun yeni fikirlere adım atma isteği içerisinde. Arayış eskizleri “araştırıcı eskizler” ve “yaratıcı eskizler” olarak iki bölümde ele alınabilir.

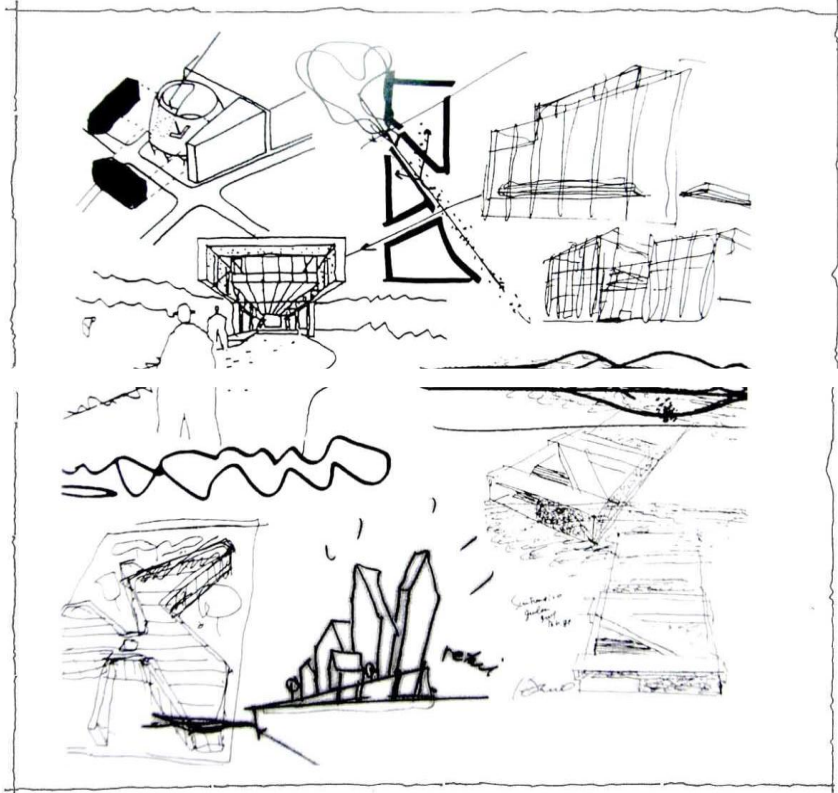

Şekil2.3. Arayış Eskizine Örnek “Design Studies”, P. Galle – L.B.Kovaks, 1992
Kaynak: Necati İnceoğlu “Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler”s6

2.4.2. Araştırıcı Eskizler

Uraz, araştırıcı eskizlerin, problemin düşünülmesi ve çözüm bulunması sürecinde oluşan çalışmalardır. Bu tür eskizler, düşünme, biçimlendirme ve alternatif geliştirme gibi görevler üstlenir. Bir üretim sürecinde, ihtiyaç duyulan veya duyulması olası bilgilerin keşfedilmesine yardımcı olan eskizlerdir. Yaratılmak istenen ürünün anlamına, biçimine dair arayıştan, çözümlenmeye dek tasarımcıya yol gösteren anlatımlardır.

Düşünceyi geliştirmek için yapılan araştırmada, her adım yeni bir çizgi ile yapılır. Çizilen her çizgi, bir arayıştır, yeni bir bilgi verir. Araştırmaya geçmiş edinimlerin yorumlanmasından başlanabilir. Bu başlangıç, devamında yeni ve farklı bakış açılarını doğuracaktır.

Şekil 2.4. Arayış Eskizlerine Bir Örnek Edwards, B. Understanding Architecture Through Drawing. NY: Taylor Francis. 2008

Araştırmacı eskizler, hedeflenen bilginin de üzerine çıkarak, yeni ve farklı bakış açıları kazandırır. Bu yeni ve farklı bakış açıları ise hedefi geliştirmenin yegane yoludur.

Uraz'a göre, grafik düşünme ve görsel anlatım eylemlerini meydana getiren eskizler araştırmacı eskizlerdir ve bu nedenle diğer türlerden çok farklı ve çok daha önemlidirler.²⁶

Olmayı tasarlamak için öncelikle, görsel düşünme ile akılda oluşturulan bilgilerin, somutlaşmadan önce nasıl geliştirilebileceğini keşfetmek için araştırmacı eskizlere başvurulur. Bu araştırmalar sonucu, edinilen yeni ve farklı bilgiler tekrar yorumlanmak üzere, beyne gönderilir ve süreç döngüsel bir hal alır.

Uraz, araştırmacı eskizlerin diğer eskiz türlerine kıyasla en soyut çalışmalar olduğunu savunur ve bu çalışmaların her yeni eskizde somut veriye dönüştüğünden söz eder.²⁷

Araştırmacı eskizler, tasarlanacak ürünün ortaya çıkış kararlarını bulmaya yöneliktir. Sonuç ürününün yola çıktığı nesnelere, düşünceleri, olguları araştırarak somutlaştırmaktır. Kavramların geliştirilmesi için ise, bu somut arayışlar sonucu ortaya çıkan yeni bilgilerin, zihinsel işlemde düşünce ortamına gönderilmesi gerekir.

İnceoğlu, "Ana Fikir Araştırması" olarak adlandırdığı bu eskiz türünü, kavramsal bir araştırma olarak görmüş, tasarımcının hafızasındaki bilgiler ile paylaşarak geliştiğini belirtmiştir. Ayrıca bu tür eskizlerin, bitmiş ve kolay anlaşılır çizimlerden çok, başlangıç anlatan karalamalar olduğunu savunur.²⁸

---

²⁶ Türkan Ulusu Uraz (1993). *Tasarlama, Düşünme, Biçimlerdirme*. İstanbul: İTÜ Rektörlük Yayınları

²⁷ Türkan Ulusu Uraz. (1993).a.g.e.

²⁸ Necati İnceoğlu (1995). *Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler*. İstanbul: Helikon Yayınları.43-59-77-83

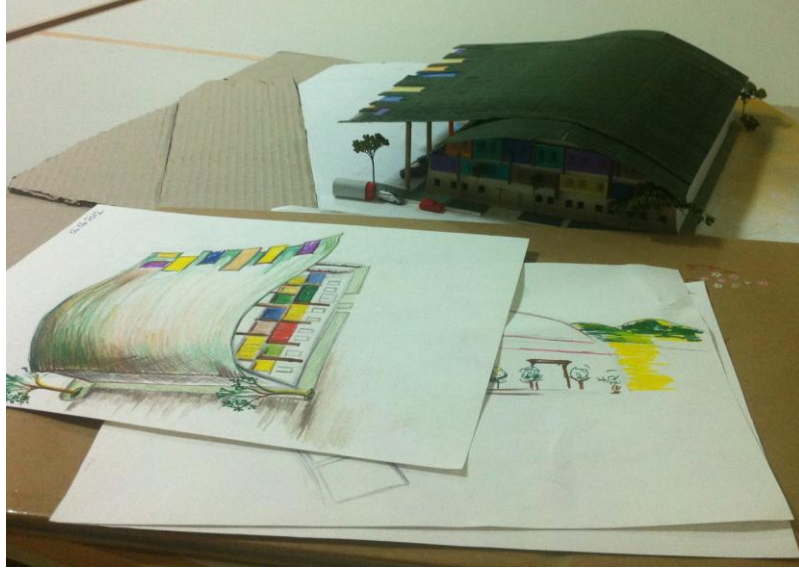
2.4.3. Yaratıcı Eskizler

Araştırmacı eskizlerin desteğinin ve edinimlerinin sağladıkları ile ürüne yönelik çizimlerin oluşmaya başlaması kaçınılmazdır. Bu birikimin yorumlanması ve dönüştürülmesi ile yola çıkarak, ürünün somutlaşmasına, ortaya çıkışına dair çizimler yaratıcı eskizlerdir.

İlk çizimler şeffaf kağıtta defalarca üst üste konularak denenerek gözden geçirilerek yeni düşünceler üretmek üzere tekrarlanır bu esnada düşüncelerden bir kısmı elenir

Şekil 2.5. Maltepe Üniversitesi Kampüsü İçinde Yer Alan Film Platosunun (Hangar) Dış Cephesinin Yeniden Dizaynı Renkli Eskiz Çalışması Kağıt Üzeri Karakalem ve Marker Kalemleri. Yazarın Çalışması 2012

Şekil 2.6. Film Platosunun Yeniden Yorumlanması ve Yapılan Maket Çalışması.
Yazarın Çalışması 2012

Şekil 2.7. Maltepe Üniversitesi Kampüsü İçinde Yer Alan film Platosunun (Hangar)
Estetik Fikirler İçin Dış Cephesinin İncelenmesi. 2012

İnceoğlu, “ana fikir ve kavramsal araştırma eskizleri” olarak sınıflandırdığı eskiz türünde amacın, düşünsel veya biçimlenişe dair olmayan eskizlerin bu tür çalışmalara terfi ederek, ortaya çıkması beklenen ürünün ana hatlarını temsil etmesi olduğunu savunur.²⁹

Yaratıcı eskizler, adından da anlaşılacağı gibi, olmayanı yaratmak üzerine yapılan çalışmalardır. Bu tür eskizler, sonuç ürüne dair fikirler verir. Geliştirilen kavramların, bu sonuç üründe kullanılabilir anlamsal ve biçimsel elemanlar, anlatımlar içerir. Kullanılacak verilerin (anlamsal, işlevsel kararlar), biçimlenişine ilk adımda ki çalışmalardır.

Yaratıcı eskiz üretimi aşamasında da görsel düşünme ile ilişki ve veri alışverişi devam eder. Çalışmanın gelişerek ilerlemesinin tek yolu, bütüncül tasarlama sürecinde olduğu gibi bu soyut-somut ilişkisidir. Yani soyut düşünsel eylem ile somut anlatım eylemidir.

2.4.4. Yorumlama Eskizleri

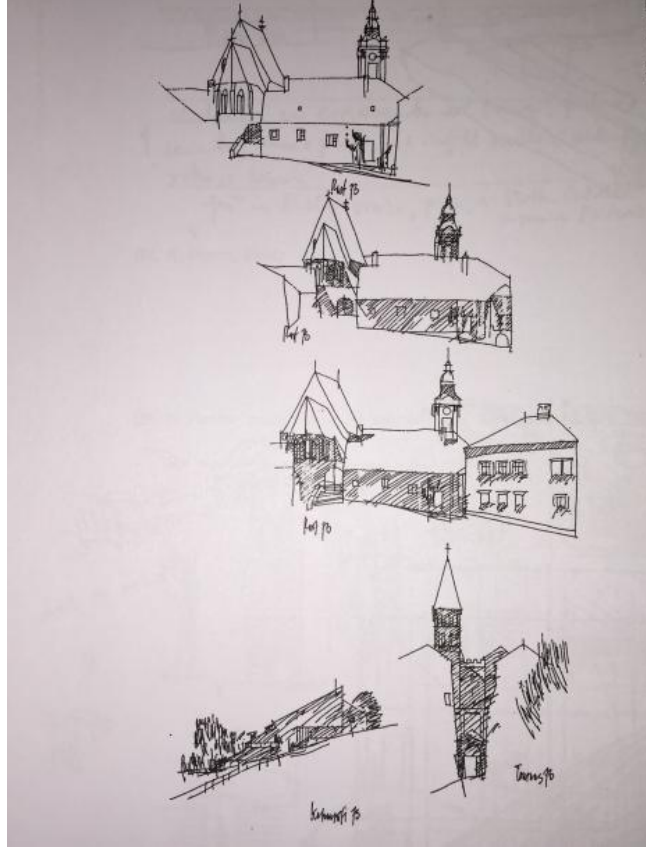
Burada yapılan her çalışma özgündür. Yorumlama eskizleri, hali hazırda var olan ve bilinen soyut veya somut olguları, uygulayıcısının kendi kişiliği, bilişsel ve duyuşsal birikimlerini kullanarak özgünleştirmesi ile oluşur. Somut veya soyut bir tek olgu, her bir kullanıcının görselleştirmesinde farklı ve özgün bir anlatım olarak vücut bulur. Yani bir tek olgudan, onu uygulayan birey sayısı kadar farklı anlatım ortaya çıkar. Yorumlama eskizleri, “görsel analiz eskizleri” ve “izlenim eskizleri” olmak üzere iki bölümde incelenebilir.

---

²⁹ Necati İnceoğlu(2012). Eskizler, Çizerek Düşünme Düşünerek Çizme. İstanbul: Nemli Yayıncılık.

2.4.5. Görsel Analiz Eskizleri

Bu tür eskizler çevre ile ilgili yorumları sanatçının bakışından arda kalanları içerir. Görünenleri inceleyen ve sorgulayan çizimler bu gruba girer. Sanatçı burada gördüklerini değil, görülmesi gerekenleri kaydeder.³⁰

Şekil 2.8. F. Amslinger, Çevre Analizi Eskizleri “Bauwelt”,38-39 1975. Kaynak: Necati İnceoğlu(2012). Eskizler, Çizerek Düşünme Düşünerek Çizme. İstanbul: Nemli Yayıncılık

Varolduğu bilinen soyut veya somut olguların, bireyin kişilik filtreleri tarafından süzülerek ve yorumlanarak görsel çözümlerinin yapılması sonucu oluşan eskizlerdir.

³⁰ Yakın Barış.,(2012) “Tasarım Sürecinde Görsel Düşünme Ve Görsel Anlatım İlişkisine Analitik Bir Yaklaşım”, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimarî ve Çevre Tasarımı Anasanat Dalı İç Mimarlık Sanat Dalı, Ankara.s58-68.

İnceoğlu, grafik ve görsel analiz eskizlerinde amacın, tasarımcıya çevreyle ilişkisini güçlendirmek olduğunu savunur. Bu yolla tasarımcı, bilgi birikimi ve düşünme sistematığı geliştirecektir.³¹

Bu tür eskizlerle yapılan analizlerde bir çözümleme sistemi kurmak gerekir. Çizimlerin yanında başka bir takım anlatımlara başvurmak, bu çözümlemeyi verimlileştirecektir. Yardımcı anlatımlara örnek olarak; şemalar veya metinsel açıklamalar gösterilebilir.

2.4.6. İzlenim Eskizleri

İnceoğlu, görsel izlenim eskizleri olarak adlandırdığı tür eskizlerin, düşünceler yerine, görüleni anlattığını savunur. İzlenim eskizleri, nesnel dünyada var olan olguları, bilişsel, duyuşsal birikimler, algılama, gözleme ve farkındalık gibi görsel düşünme aşamalarının desteğiyle, özgün anlatımlar aracılığıyla aktarmaktır.

Şekil 2.9.Arda İnceoğlu, Ayasofya Eskizi, 1993.Kaynak: Necati İnceoğlu, Eskizler, Çizerek Düşünme Düşünerek Çizme. İstanbul: Nemli Yayıncılık 2012

³¹ Necati İnceoğlu, age. (2012).

Şekil 2.10. Varolan Bir Yapının, Görsel Düşünme Filtreleriyle Süzölmüş Somut Yansıması Canson Kağıt Üzeri Suluboya. Yazarın Çalışması 2011.

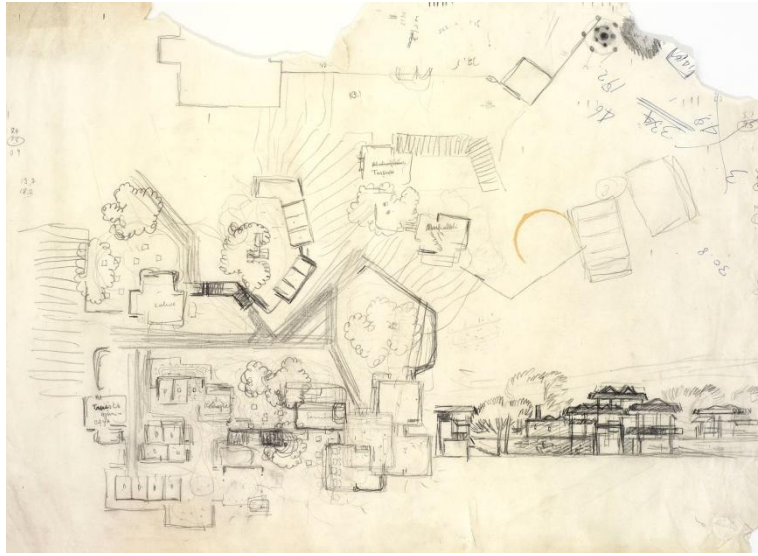
İnceoğlu, görsel izlenim eskizlerini, yaratıcılığa yönelik tasarım eskizlerinden farklı görür. Bu eskizler daha ziyade çözümleyici bir tavırda, okuma, anlama çalışmalarıdır. Çizilen nesnenin tasarımcıda bıraktığı izlenim yoğunlaşma amaçlıdır ve çizgisel bir not alma eylemi olarak izlenim eskizlerine başvurulduğundan söz eder.

İnceoğlu, bu tür eskizlere, tasarımcının kendi seçmeci tavrını ve öncelik vermek istediği nesnelere yansıttığını savunur. Dolayısıyla uygulanan eskizler, her uygulayıcıda farklı ortaya çıkacaktır. Var olan olgulardan bireyin algısını uyaran, gözlemlene farkı ile farklılaşan anlatımlar bu sayede özgün birer kimliğe sahip olacaklardır. Kimi izlenim eskizleri bir noktaya odaklanırken, kimi eskizler birden çok noktaya odaklı çalışılabilir. Eskiz çalışmaları dil olarak da farklılık gösterirler. Detayların ince ayrıntılarına kadar işlenebileceği gibi, olgunun genel yapısını anlatan yüzeysel çalışmalar da izlenim eskizlerinin özgünlüğünü açıklar.³²

³² Necati İnceoğlu, a.g.e. (2012).

2.6. Düşünce ve Eskizin Sınırsızlığı

Mimarlar için çizim yapmak, düşüncelerine görsellik vermenin bir yoludur. Aynı zamanda çizim, tasarımın geliştirilmesi için bazı anlamları, görsel yolla ortaya çıkarır çizim ve düşünce birbirinden ayrılamadığı gibi çizimi öğrenmek düşünmeyi öğrenmekle çok yakından ilgilidir.

Şekil 2.11. Dünyada üç kez 'Ağa Han Mimarlık Ödülü' Almış İlk Mimarımız Turgut Cansever'in, Beyazıt Meydanı Yayalaştırma ve Düzenleme Projesi, eskiz. 1958-61. Turgut Cansever Arşivi.

Yukarıda ki resimde görüldüğü gibi, mimarların çalışma eskizlerinin de önemsenip yayınlanır oluşu, modern mimarlık düşüncesinde tasarımın önem kazanmasıyla ilişkilendirilebilecek bir gelişmedir. Bugün üniversitelerin tasarım bölümünde okuyan öğrencilere, ilk sınıftan itibaren 'eskiz yapma' yoluyla düşüncenin geliştirilmesi benimsetilmeye çalışılmaktadır.

Düşüncüyü çizerek kurmak, derinleştirmek, inceltmeyi öğrenmek pek çok tasarım öğrencisine buhranlı serüvenler yaşatır. Fakat bu noktada dil ile yapılan analiz

ile çizgiyle yapılan analizin ne derece örtüştüğü incelendiğinde, genelde öğrencilerin algılarını konuşma diliyle de, çizim becerileriyle de ifade ettikleri görülür.

Şekil 2.12. Alberto Kalach'ın Eskiz Defterinden
<http://www.designboom.com:8080/design/moleskine-architecture-book-series/>

Meksika'lı mimar Alberto Kalach'ın eskiz defterinden. Kağıda atılmış birkaç çizgiden başlayan tasarımlar, binalara nasıl dönüşüyor?³³

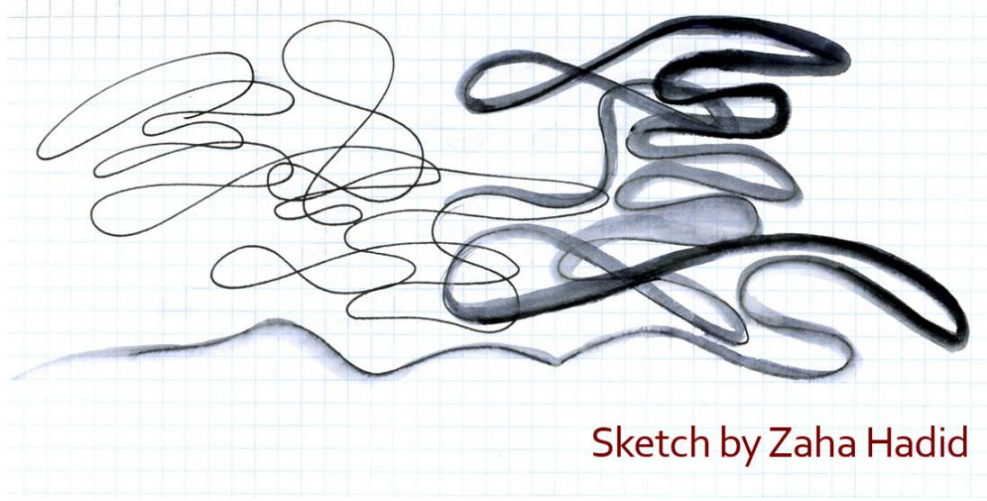

Şekil 2.13. Alberto Kalach'ın Eskiz Defterinden
notebook of giancarlo de carlo <http://www.designboom.com/>

Eskiz tarzında çizimler, mimari düşüncenin buluş evresine ait 'arayış çizgileri' ya da düşüncenin bulunmuş halini gösterebilirler. Bir tasarımcı bunu bilir, hisseder.

³³ Profesyoneller için eskiz defteri üreten Moleskine firması, ünlü mimarların ellerindeki çizilmiş eskizleri, notlarını ve tasarım süreçlerini basarak kitaplaştırmış. Seride Zaha Hadid, olles+Wilson, Giancarlo de Carlo ve Alberto Kalach pek çok mimar ve tasarımcı yer alıyor.

En kaba karalamalardan, gökdelenler sandalyeler çıkar. Kimi öğrenci için bu eylem sıkıntı verse de kimine çok kolay bir serüven gibi gelir.³⁴

Şekil3.1. Zaha Hadid Durağan ve Çerçeve Sistem Strüktüründen Biraz Uzakta, Daha Modern Bir Görünüme Sahip Sofistike ve Bembeyaz Organik Formlu Yapıların Yanı Sıra Pritzker Mimarlık Ödülünü Kazanan İlk Bayan Mimardır.
<https://architecturegroupie.wordpress.com/2013/01/29/architect-sketches/>

---

³⁴ Mustafa Haluk Zelef, Nihal Bursa, Fatma Zehra Çakıcı makale, Düşüncenin İzi: “Mimarlık Ve Sanat Eğitiminde Eskiz Geleneği”, Ankara

3. MİMARİDE ESKİZLERİN GEREKLİLİĞİ ÖĞRENİMİ VE TASARIMI

Eskiz, özellikle mimarlar tarafından tasarım sürecinin konsept aşamalarında düşüncelerini ortaya çıkarmak için ilk sıralarda gelen değerli ve önemli bir yoldur.

Öğrenciler yetkin ve pratik mimarlar olmaları için düşünce aracı olan eskizi tasarımın ilk safhalarında etkin bir şekilde kullanabilmelerini öğretmek ve bu beceriyi geliştirmelerini sağlamak durumundadırlar.

İşte esas soru bu öğrenimin ve gelişimin nasıl yapılacağıdır?

Tasarımı anlamak, incelemek ve kayıt etmek (analitik): Öğrenciyi analitik beceriyi arttırmaya yöneltmek önemlidir. Bunun için gerekli olan algılama kapasitesini ve aktarma becerisini güçlendirmektir. Gördüğünü çok kısa bir zaman dilimi içerisinde çizerek anlatmaya çalışmak 3 boyutlu anlamayı gerektirir. Süre kısıtlaması çizgiyi minimize etmeye zorlar; dolayısıyla bu, tasarım elemanları ve aralarındaki ilişkiyi düşünmeyi de teşvik eden bir süreçtir.

Düşüncüyü geliştirmek (sentetik): ‘Anlık izlenimler’ başlıklı çalışmalar, genç mimar adayının mimarlık kültürünü oluşturmaya yönelik uzun soluklu hedeflere sahiptir. Bu, insan beyninin mekânsal, holistik³⁵ ve sentetik kavramaya ayrılmış olan sağ tarafının gelişmesine katkıda bulunan ve mimarın eğitiminde vazgeçilmez bir süreçtir (Crowe ve Hurtt, 1986; s.7).³⁶

---

³⁵ Her şeyin temelde birbiriyle ilgili olduğu varsayımı. <http://www.uludagsozluk.com/>

³⁶ Crowe ve Hurtt , insan beyninin sağ tarafının aynı zamanda çizme eylemindeki bilişsel süreçleri de belirlediğini ortaya koyan Edwards’a gönderme yaparak, onun, beynin sağ kısmının “görme sürecini belirlediği” (gets in the way of seeing) iddiasını daha da ileriye götürerek, “düşünme sürecini belirlediğini” ileri sürerler.

3.1. Mimari Tasarımda Çizimin Önemi

Mimarlık öğrencileri, ilk safhalardaki çizimlerin eğitim ve öğrenimle ilişkisini ortaya koyarak çizimin mimarlıkla ilgili konularını gündeme getirmeyi amaçlamakta ve ilk safhalardaki çizimlerin (eskizlerin) çeşitli yaklaşımlarını örnekleyerek çizimlerin yani eskizlerin faydalarını daha iyi anlamalarını sağlamak hedeflenmektedir.

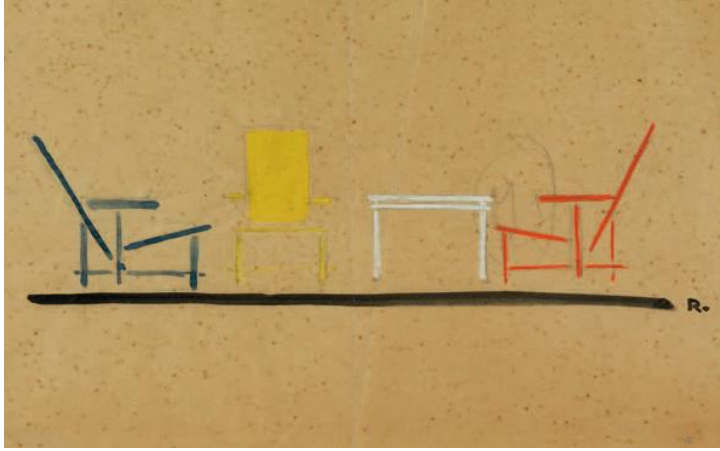
Mimarlık eğitimi veren kurumların üzerinde hassasiyetle durduğu şey eskiz çizimleridir. Birçok üniversite mimarlık eğitimi için öğrencilerini özel yetenek sınavına alırken dahi el çizimi yöntemini değerlendirme kistasını kullanmaktadır. Eğitimin ilk yıllarında temel sanat eğitimi, teknik resim perspektif, desen eğitimi gibi derslerde öğrencilere el çiziminde uygulanabilecek metotlar öğretilir ve daha sonraki yıllarda branş dersleri ile birlikte öğrenciler el çizimi ve bilgisayar destekli çizim ile sunum yapma yöntemlerini uygulamaktadırlar.

Kesinleşmemiş, belirsiz ve kararsız çizgiler içeren eskiz çizimleri; proje için farklı teoremler geliştirmeyi sağlar. Sunum aşamasında da kullanılabilir olan el eskizi projeye karakteristik bir yapı kazandırır. Tasarımcının kimliğini projeye aktaran eskiz çizimi detaylandırma ile zaman kaybetmeden tasarımın ana hatlarının ortaya çıkmasını sağlar.

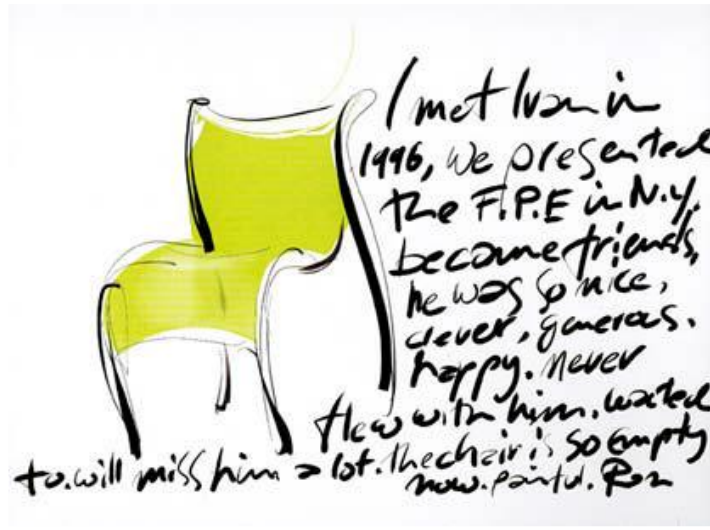
Tasarım süreci içinde kullanılan el eskizlerine, mimarlık tarihi içinde birçok tasarımcının günümüzde isimleri ile birlikte anılan tasarımlarının eskizlerine rastlamaktayız. Bu durum bize gösteriyor ki sunum aşamasında kullanılan eskiz proje tasarım sürecinde mimarın vazgeçilmezidir.³⁷

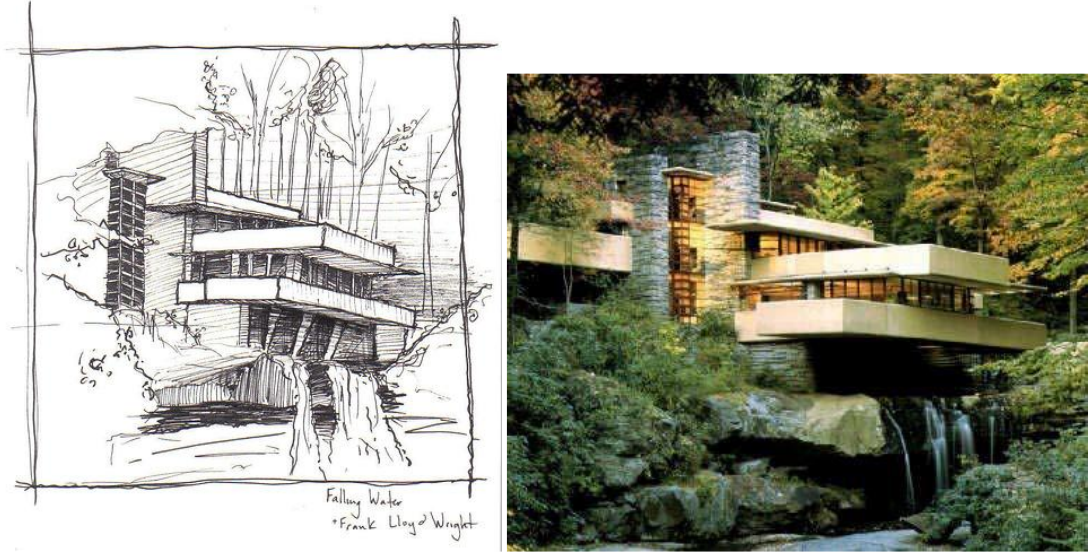
³⁷ Nihan Didem Uslu (2008), 'İç Mimarlık Tasarımının Sunum Aşamasında , El Çizimi ve Bilgisayar Destekli Çizimin Kullanımı', Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.s.58-81

Şekil 3.2 Gerrit Retfield, Red Blue Chair,1918 Eskiz Çizimi
http://www.thegirlwithafan.com/2012_04_01_archive.html?view=sidebar

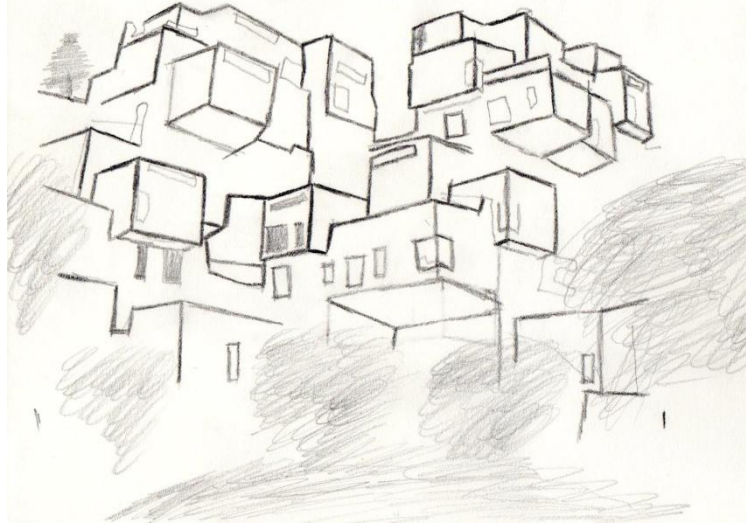
Şekil 3.3. Ron Arad Mobilya Eskizi

Şekil 3.4. Frank Lloyd Wright, Falling Water Eskiz Çizimi.

Mimarlar binaları tasarlamak veya dizayn etmek için yetişmiş yetkin insanlar olduklarından dolayı öğrenciler de bu tasarımları öğrendikleri mimarlık konularına anlaşılır bir şekilde daha fazla önem ve dikkat atfederler.

Tasarımı (dizayn etmeyi) öğrenmenin iki önemli safhası/durumu olduğu söylenebilir. Birincisi; bina ile ilgili hususları içerir. Mesela; bina hangi malzemedden yapılacak, yalıtım nasıl sağlanacak, odalar, salonlar vb. yerlerin karakteristikleri gibi çok çeşitli hususlar. İkinci önemli husus ise tasarımda mimarlık öğrencisinin neyi önce ve ne şekilde tasarlaması gerektiğini öğrenebilecek şekilde mimari projenin düşünce yapısını birinden diğerine geçecek tarzda kendine mal edebilmesidir. Daha da fazla olarak araştırmacıların deneyimine göre henüz mezun olmamış mimarlık öğrencileri için çizimi/ eskizi öğrenmelerinin, kendilerini tasarım/dizayn ve çizim sürecinde geliştirmeleri için ne kadar önemli ve olduğunu anlamaları bakımından hayati önem taşır.

Şekil 3.5. Proje konusunda fikri üretme amaçlı yapılan eskiz çalışması örneği
<http://sanatoriummm.blogspot.com.tr/2012/04/hzl-eskiz-calsmas.html>

Tasarım sürecinde, mimar eskiz yöntemi ile fikir üretir. Fikirlerini kayda geçirmek için eskiz yöntemini kullanır ve eskiz çizimi yaparak düşüncelerini iletir. Zihnindeki imgeleri kâğıda geçirmek ve yeni imgeler üretmek için eskiz tasarımcının ihtiyaç duyduğu bir yöntemdir. Tasarlama sürecinde, tasarımcı ve yarattığı eskiz, kavram önerisi getirme aşaması süresince devam eden bir iletişim içine girer.

Cross ise (1999),³⁸ eksizin tasarımdaki önemine ilişkin altı neden sayar. Bunlar;

- Tasarlanan nesnenin bir modeli olması.
- Tasarımcının bir soyutlama düzeyinden bir başka soyutlama düzeyine sıçramalarını sağlaması.
- Esnekliği desteklemesi.
- İlgili bilginin belirlenmesi ve anımsanmasında yardımcı olması.
- Tasarım probleminin yeniden tanımlanmasını kolaylaştırması.
- Yeni oluşan fikirlerin belirlenmesinde destekleyici olması.

Mimarlık ve tasarım ürünü olarak binanın betimlenmesi ve en iyi şekilde yeniden üretilmesi yollarını gösteren bu maddeler; denenmiş tüm bilgileri, gelmiş geçmiş tüm birikimleri ve hatta yeni kişisel buluşları da aktararak mimarlık ve tasarım konularında bilgilendirmenin yanı sıra sezgisellik ve yaratıcılığı da beslemektedirler. Bu söylemde mimari tasarım belli özelliklere sahip bir ürünün elde edilmesinden başka bir şey değildir, adeta onun özelliklerine indirgenmiştir.

Eskiz, tasarım sürecinin gelip geçici bir anına denk düşüyor olsa da, bu süreci tasarımcının neler yaptığını rahatça görebilmesi ve ne yöne gidilmesi gerektiğini düşünebilmesini sağlamak için duraksatır.³⁹

Goldschmidt, ise eskiz yapmanın “olduğu gibi görme” ve “öteki gibi görme” olarak iki farklı düşünce biçimini içeren diyalektik bir süreç olduğunu vurgular. “Olduğu gibi görme”, biçimsel savları ifade eder, diğer bir deyişle görsel düşünmeyi; “öteki gibi görme” ise, görsel olmayan savları işaretler, ya da sözel düşünmeyi.⁴⁰

---

³⁸ N. Cross, “Natural intelligence in design”, Design Studies, cilt 20, sayı 1, 1999, s. 25-39.

³⁹ R. Arnheim, “Sketching and the Psychology of Design”, Design Issues, cilt 9, sayı 2, 1993, s. 15-19.

⁴⁰ G. Goldschmidt, “On Visual Design Thinking: The vis kids of architecture”, Design Studies, cilt 15, sayı 2, 1994, s. 158- 174.

Goldschmidt, eskiz, tasarım düşüncesinin algıya dayalı görsel boyutunu ve kavramsal boyutunu bir araya getirerek “bir şeyi bir başka şey olarak” görebilmeyi olanaklı kılar. Goldschmidt bunu “etkileşimli betimleme” olarak adlandırır. Goldschmidt bir mimarlık öğrencisinin tasarım sürecine dayalı olgu çalışmasında ise, öğrencinin rastgele attığı kendi imzasından hareketle, kavramsal bir tasarım düşüncesine nasıl vardığını gösterir. Bu çalışmada görsel olanla kavramsal olan arasındaki diyalektik sürecin nasıl da “kâğıt üzerindeki eskiz ve zihindeki betimleme arasındaki etkileşimle” mümkün olduğunu gösterir.⁴¹

Tasarımcının algısı ve çizgisi, sürekli olarak algılanan ve çizilen üzerinden tekrar tekrar şekillenir. Schön’de “görme” salt algısal olmaktan öte, kağıt üzerindeki izlerden hareketle anlamlar inşa etmeyi ifade eder.⁴²

Schön bir tasarım öğrencisinin ve bir tasarım stüdyosu sorumlusunun arasındaki süreci incelerken bize, görme/çizme/görme sürecinin nasıl işlediğini gösterir. Bu süreçte öğrenci ve stüdyo sorumlusu arasında sözel ama daha çok görsel iletişime dayalı diyalog, eskizlerin yeniden yorumlanmasını ve yeni yorumların yeniden eskiz aracılığıyla gösterilmesini sağlar.

Schon’a göre; tasarımcı, eskiz yoluyla kendisi ile düşünsel bir konuşma yapar. Bu iletişim süreci, projenin sonucunun olgunlaşmasında kilit rol oynar. İletişimde yaşanacak kopukluk, projede kopukluklar doğurur. Tasarımcı ile kağıda aktarılan bir tek anlatım elemanı arasında geçen sohbet, tasarımcıya yeni fikirler verir, bu yeni fikirler yeni eskizler doğurur ve yeni eskizler başka yeni fikirler verir. Bu döngü ne kadar sık uygulanırsa, proje o derece “arınmış” hale gelecektir.

---

⁴¹ a.g.e. s.174

⁴² D. Schön, “Designing as reflective conversation with the materials of a design situation”, Research in Engineering Design, cilt 3, sayı 3, 1992, s. 131-147.

Kısaca, Schön için fikirlerin sınanmasını ve araştırılmasını eskiz sağlar. Schön ayrıca eskizin tasarım sürecinin kendisini bir ön planlama olmaksızın yapılandığı da savlar. Görme/çizme/görme diyalektiği, bir plan olmaksızın tasarım kararlarının birbiriyle alakalı olarak verilmesini ve değerlendirilmesini sağlar. Böylelikle tasarımcı sürecin karmaşıklığını bertaraf eder. Eskiz tasarım sürecinde verilen kararların bir anlamda kaydı olarak da algılanabilir

3.2. Mimari Tasarımda Yaratıcılık

Bir soruna kısa sürede çok sayıda özgün çözüm önerileri getirebilme becerisi olarak tanımlanabilecek yaratıcılık, eğitilebilir bir özelliktir. Yaratıcılık kavramı pek çok anlamda kullanılsa da genellikle bir sanat yapıtının oluşturulması düşüncesine daha yatkındır. Ancak yaratıcılık yoktan var etmek değil, var olanın ortaya çıkarılmasına destek ve yardımcı olan araç ve yöntem olarak görülmelidir.⁴³

Yaratıcılık alışılmışın, bilinen düşünce kalıplarının ve etkileşimlerin ötesine geçerek, farklı çözüm yollarından yeni sonuçlar çıkartılması,⁴⁴ özgün, yeni ve farklı bilginin üretilmesidir. Öğrenciye yaratma coşkusunun kazandırılması öğrencinin disiplinli ve en önemlisi istekli bir şekilde üretimin içinde olması ile yakın ilişkilidir.

İsteklilik öğrenmek için gerekli görülse de, yaratıcılığın ortaya çıkarılması için yeterli değildir. Yaratıcılık birbiriyle ilişkisi olmayan kavram ve görsel unsurlar arasında bağlantılar kurma yeteneğidir. Temel tasarım eğitiminde tasarım süreci ve yaratıcılığa ilişkin bilgi, kitaplardan değil öğretim elemanından edinilmektedir.

---

⁴³ Aydın, S., Eren, Ç., Erkök, F. ve Sönmez, F.U., (2004), Tasarım Eğitiminin İlk Yılı, Stüdyo Tasarım Kuram Eleştiri Dergisi, Sayı 2, Güz 04-05, İstanbul

⁴⁴ Çelek, T., (2011). Yaratıcılık ve Eğitim Sistemimizdeki Boyutu”, <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=47>, Erişim tarihi: 02.04.2011)

Öğretmenler devamlı olarak öğrencilerin farklı düşüncelerinin farkında olduklarından tasarım sürecinde onlara çok çeşitli yolları öğretmek durumundadırlar ve değişik insanlardan değişik formları ortaya getirmek suretiyle yaratıcı ve geliştirici olmalarını sağlayarak hem öğrenme hem de öğretmenin zor yollarını aşmak durumundadırlar.

Tasarıma giden yolun farklı yaklaşımlarda olması farklı konseptlerin, kabiliyetlerin ve görüşlerin gelişmesine ve değişik yaklaşımların fenomenografik⁴⁵ yaklaşımı ortaya çıkarmasına neden olur. Böylece (Marton ve Booth)⁴⁶ un açıkladığı şekilde fenomenoloji deneyimi; zenginliği yakalamayı bütün yolların öğrenciler ve öğretmenler tarafından deneyim kazanmasını tarif etmeyi amaçlar.

Mimarlık öğrencileri kendi dizayn yollarını geliştirmek zorundadırlar bunu geliştirmek içinde yardıma ihtiyaçları vardır. Tasarımı nasıl yapacaklarını öğrenebilmeleri için öğrenciler öğrenimin merkezinde olmalıdır ve çizimin, düşüncenin önemli bir yolu olduğunu görmek için yardıma ihtiyaç duyacaklardır.

Öğrencilerin bilgileri anlamalarıyla orantılı olarak şekillendirmeleri ve mükemmele ulaşmaları beklenir bunu da ancak kendi geliştirdikleri tasarım projeleriyle kazanabilirler. Öğretmenler de, mimari tasarımlara ulaşırlarken öğrencilerin yukarıda belirtilen kabiliyeti ve kendi yollarını bulmalarını sağlayan işlemlere önem vermeli, kendilerini öğrencilerin yerine koymadan fakat onlara tasarıma ulaşmanın adımlarını öğretmeye çalışmalıdırlar.⁴⁷

---

⁴⁵ Marton (1981), fenomenografik araştırma yaklaşımını “insanların bir fenomeni anlama, anlamlandırma, kavrama, haberdarlık veya deneyimleme yollarındaki çeşitliliğin ortaya çıkartılması” olarak tanımlar <http://nenedir.com.tr/fenomenografik-arastirma/>

⁴⁶ Marton, F. and Booth, S. (1997) *Learning and awareness*. Mahwah, NJ: Erlbaum.

⁴⁷ Susan Rice, “Teaching and learning about early design sketching in architectural education: Towards a phenomenographic viewpoint” University of Sydney, Australia 3-6 July 2005 s430-438

Bu adımlar şöyle sıralanabilir. Eskiz yapmanın kolay yolu onu çeşitli adımlara bölmektir.

Birinci adım basit çizgilerle konunun uygun ölçek, oran ve konumda ana parçalarının çizimidir. İkinci adım tonların gösterilmesi bu tonlama ışıkla biçimleri ortaya çıkarır, son adımda da detayların anlatımıdır.

Öğrenme ile ilgili olarak yapılan araştırmalar öğrenme işlemlerinin çoğunun görsel betimlemeler yoluyla gerçekleştiğini göstermektedir. Hatta ünlü bir deyiş vardır ‘İşitirim unuturum, görürüm hatırlarım, yaparım öğrenirim’. Bu bağlamda materyal tasarım çalışmaları içinde görsel tasarımın çok önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin veya bireylerin büyük çoğunluğu görsel materyaller yoluyla daha kolay öğrenirken ve kendi düşüncelerini çizime aktarıırken de yaparak öğrenme şeklinde ilerletirler.⁴⁸

Glenn Murcutt, Pritzker ödülünü almadan üç yıl önce yapılan bir röportajda çizimin önemi ile ilgili bir soruya şu şekilde cevap vermiştir;

“Çizim kabiliyetini kaybettiğimiz zaman düşünme kabiliyetini de kaybederiz”⁴⁹.

Buradan hareketle çizim, öğrenciyi yaratıcılığa ve araştırmaya sürükleyerek tasarımın ilk konsept taslağının ortaya çıkarılmasında en önemli adımlardan biridir. Böylelikle mimarlar düşüncelerine; konseptlerine, amaçlarına, analogilerine,⁵⁰ kaliteye ve ilham almaya adım atmış olurlar ki bu düşünceler test edilebilir, sorgulanabilir, geliştirilebilir ve yeniden düzeltilebilir.

---

⁴⁸ Sadi Seferoğlu, (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

⁴⁹ Murcutt, G. (2002). Pritzker Architecture Prize 2002, accounts and interviews, Architecture Australia 91(3).

⁵⁰ Analoji;İsim benzeşim benzeşme tdk.gov.tr

Ayıran'a göre ise,⁵¹ “2000’ li yılların modern araştırma üniversitelerinde tasarım stüdyolarında eskizleri en önemli yere koymak yerine düşük düzeyde yetinme durumu ile kaşı karşıya bırakılmıştır. Uygulamayla kuram arasındaki dengenin gerekliliği konusunda tasarım eğitimcileri arasında fazla bir tartışma olmamakla birlikte, tasarım eğitiminin fiilen böyle bir anlayış çerçevesinde sürdürülmesinde güçlükler yaşanmaktadır. Çünkü tasarım eğitimcileri, eğitim sisteminde kuvvetle egemen olan bilimsel ideale karşı seslerini fazla duyuramamaktadır. Eğitimin her kademesinde, özellikle modern araştırma üniversitelerinde bu egemenlik, doğal bilimlerin dışındaki disiplinlerin kendine özgü gerekliliklerini derin bir gölge altında bırakmaktadır. Mimari tasarım eğitiminde uygulama ve kuram dengesinin yeniden kurulabilmesi, bu eğitim şeklinin gerek duyduğu ölçü ve kapsamda görsel düşünce çerçevesinde davranabilmesi ve buna bağlı olarak eskizlerin tasarım eğitiminde hakkettikleri baş rolü oynayabilmeleri bu derin gölgenin kalkması ile mümkün olabilecektir”.

Proje sunumunda eskiz çalışmalar pafta üzerine kolaj yapılarak kullanılabilceği gibi üzerine proje ile ilgili çeşitli anlatım metinleri de yazılabilir. Kararsız grafiksel çalışmalarda mesleki ayrıntılara; örneğin bir iç mimar için, tefriş elemanlarının ölçeğe uygun detaylı çizimleri, kapı-pencere detayları vb. çizimlere; soyut eskiz tasarımlarından sonra girilir. Tasarımın zemini olarak nitelendirilebilecek bu ön çalışma ölçeksizde olsa boyutsal ve konumsal olarak bir fikir verir. Detaylara girmeden uygulanan projenin eskiz çizimi tasarımcının hızlı düşünmesine yardımcı olur. Proje sunumunda eskiz çalışmalar pafta üzerine kolaj yapılarak kullanılabilceği gibi üzerine proje ile ilgili çeşitli anlatım metinleri de yazılabilir.

Eskiz aşamasında, düşüncenin kağıda tam aktarılması çok önemlidir. Tasarım öğrencisi, kendini ve ortaya koyacağı ürünle ilgili geliştirdiği düşünceleri sınırlayan etkileri çok iyi tanımalıdır. Düşünceleri özgür bırakmak, tasarım sürecini verimli kılar. Ancak özgür bırakma süreci çok hassas bir ayardır. Tüm sınırlamaları kaldırıp, her düşüncenin ürüne dönüşeceğini düşünmek demek değildir.

---

⁵¹ Nezh Ayıran, İ.T.Ü. “Yaratıcılık Açısından Eskizlerin Tasarım Eğitimindeki Rolü ve Bilimsel İdealin Etkisi” (makale)2007.

Genel olarak şunu söylemek gerekir; Mimarlık alanında öğrenciler çizim kabiliyeti kendilerinde var olan bir yetenek olarak başlamazlar bunu ancak tasarıma giderken düşüncelerini kağıda dökmede her zaman kelimeler yoluyla değil, çizim yapmak suretiyle de geliştirirler. Böylece mimarlık öğrencileri kendilerini sözel olarak anlatırken de çizim yoluyla anlatırken de bulurlar. Bunun gelişebilmesi ve oturabilmesi için öğretmenlerinde çizime/eskize önem vererek düşünceyi destekleyecek yol bulmaları önem kazanmaktadır.

Şekil 3.6. İç Mimari Proje Sunum Aşamasında Kullanılan El Çizimi ile Perspektif Çizimi Örneği.

John Bowden(2000) bu ifadeyi şöyle açıklar; “Öğrenme basit bir anlama seviyesinden daha tamamlanmış olana geçtikleri zaman meydana gelir öğretmenlerin görevi öğrencilerin çalışma esnasındaki yeteneklerini ortaya çıkarmak ve onların anlama şekilleriyle seviyelerini doğru yola sevk etmektir”⁵² demiştir.

⁵² Bowden, J. (2000). Experience of phenomenographic research: A personal account *In* J. Bowden and E. Walsh (eds), *Phenomenography: Qualitative Research Series* RMIT University Press: Melbourne.

Öğrencilerin tasarımdaki yaratıcılığını arttırmak için gerekli bileşenler şunlar olabilir;

- Öğrenci merkezli eğitim,(etkileşimli, katılımcı teşvik edici güdüleyici, sorgulayan, bilgilerini yeni bilgilere dönüştüren
- Merak uyandırma, plânlama, araştırma, keşfetme, çözümlenme, derinleştirme, paylaşma, yaşantıya uygulama basamaklarını özümseyerek yaşamlarının her aşamasında bilgiyi kullanma becerisi geliştirme,
- Problemin tek çözümü yerine, her öğrenci ve öğretim elemanı için malzeme, araç ve yöntem kullanarak sonsuz sayıda çözüm,
- Çok sesli iletişim ve etkileşim ortamı (öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretim elemanı, öğrenci-farklı öğretim elemanı, öğrenci-jüri ve öğrenci çevre)

Temel eğitim stüdyolarında verilen kritiklerle öğrenciye kazandırılması amaçlanan öğrenim çıktıları şunlar olmalıdır;

- Kendini sözlü, yazılı ve farklı dillerde (çizim, maket, grafik anlatım) ifade edebilme,
- Problemi saptama, bilgi toplama (araştırma), yorumlama (analiz), örneklerden yararlanarak çözüm önerileri üretme (sentez), bilgiyi değerlendirebilme ve eleştirel bakış açısıyla yeniden yorumlama (sorgulama) ve tasarlama (yeniden bilgi üretme) becerisi kazandırma,
- Bir konuya yoğunlaşabilme, isteklilik ve disiplinli çalışma,
- Esnek düşünebilme, olaylara ve sorunlara farklı pencereden bakabilme (yeni bakış açısı kazandırarak farkındalık yaratma),
- Mimari kavramları, yapı bileşenlerini, tasarım araçlarını anlayabilme,
- Bireysel ve grup çalışmasına yatkınlık kazanma,
- Soyut düşünme becerisi,
- Algılama ve aktarma, İki ve üç boyutlu düşünebilme.⁵³

---

⁵³ Çiğdem Belgin Dikmen, Bozok University Volume: 6, Number: 4,;Yozgat-Turkey e-Journal of New World Sciences Academy 2011 ISSN:1306-3111

Buradan hareketle yaratıcı düşünceyi yukarıda sıralanan maddeler ışığında örneklerle incelemek gerekir aşağıda bunlara yer verilmiştir.

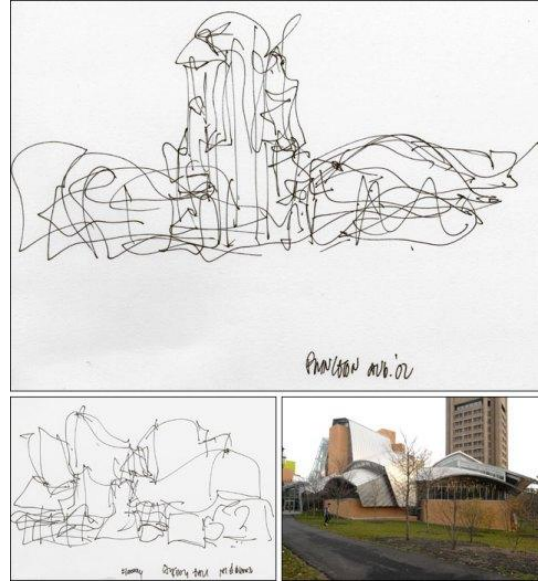
Tasarım öğrencisi önce bir konu düşlemelidir. Mikelanj David'i düşlemiştir. Belki önce birçok desen çizmiş, bunlardan birini tercih etmiş, onun çamurdan maketini yapmış ve onun üzerinde değişiklikler yaparak son ve gerçek boyutlu modelini oluşturmuştur. Akıldan hayal edilemiyorsa oturup maketini de yapmıştır. Aksi halde yapı kütlesi ve onun cepheleri bilinçsiz bir ürün olur. Zaten bir yapı önceden algılanabildiği zaman bir mimarın eseri olur. Heykeltıraş mermer bloğun başına oturup hemen yontmaya başlamaz. İlk önce işe “düşünmekle başlar”. Bazı taslaklar hazırlar ve son kararına ulaşıncaya kadar düşüncelerini sürekli rafine eder. Bu süreç tasarım yapanlar için de geçerlidir; onlar da aynı aşamalardan geçerler. Her projenin olduğu gibi, her heykelin her tablonun da bir mesajı vardır; izleyenine bir şeyler anlatmak ister.⁵⁴

Pekçok ressam da çizimin ve tasarımın gücüyle özgün eserler yaratmışlardır. Herkes Modigliani'yi inceliyor uzayan insan yüzlerinden, Van Gogh'u sinirli ve sihirli fırça darbelerinden veya Gaugin'i geniş yüzeylere sürdüğü Karayip'lerin canlı renklerinden tanır. Onlar da birer özgün ressamdır.

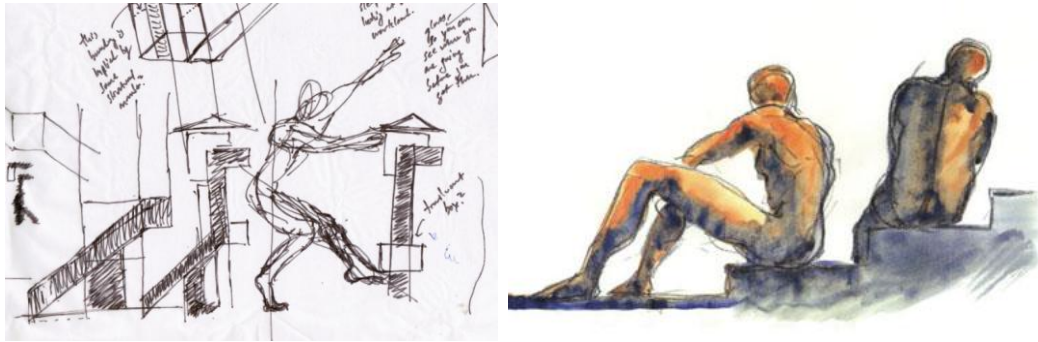

Şekil 3.7. Frank Gehry, Çizimde Yaratıcılığı Ortaya Koyuyor. Thomas Mayer
<http://www.arcspace.com/> Frank Gehry eskiz örnekleri

⁵⁴Prof.Dr. Tayfun Taner Head, Dept. of Architecture “Mimari Projelerde Tasarım Konseptinin Anlamı”1-10

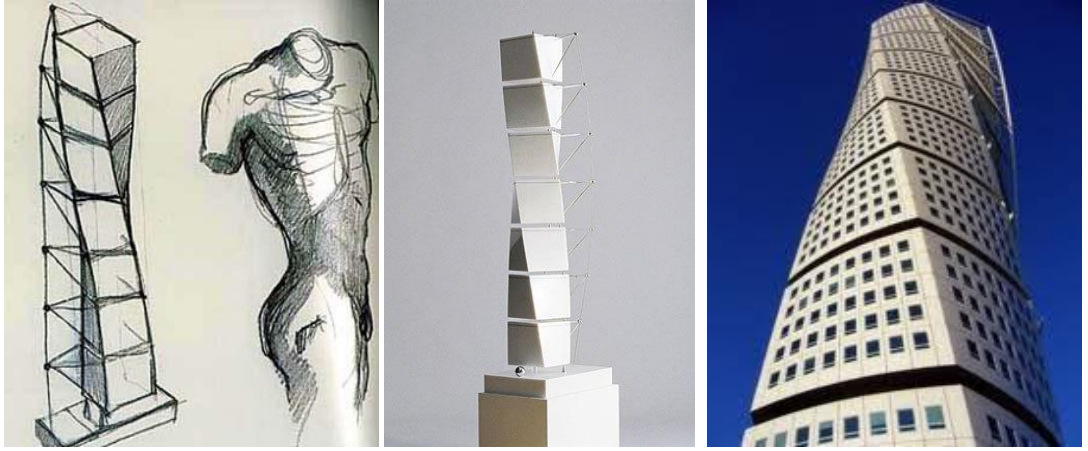

Şekil 3.8. Frank Gehry <https://sketchinnovation.wordpress.com/category/sketch-innovation/>

Şekil 3.9. <http://www.mimdap.org/?p=116054> 25.05.2015

Santiago Calatrava Çizimi Bir Tutku Haline Getiren Ünlü Bir Mimardır. Gittiği Yerlerde Yanında Kalem Taşımaktadır. Hareketi Kalem Üzerinde Yakalamaya Çalışırken Yaptığı Bir Çalışma.

Şekil 3.10. Santiago Calatrava, eskiz çalışması ve resmi, Turning Torso tower, Malmö, Sweden, 2005 Turning Torso, Dünya'nın ilk burgulu gökdelenidir ve gökdelen mimarisi alanında bir akım başlatmıştır. Uzuvarları kesik bir tors büyük projelere nasıl ilham oluyor?

<http://archidialog.com/tag/frank-gehry/> <http://tr.wikipedia.org/>

Mimari tasarımlarda konsepti yakalayabilmek için öncelikle düşünmek gerekir. Buna “buluş yapma” literatüründe “kuluçka dönemi” de denmektedir. Tavuğun, yumurtayı çıkarmadan önce, bir süre kuluçkaya yatması gibi. Tasarım öğrencileri de, mimarlarda bu evreyi geçirmeden bu yolda yürümemelidir, yani doğrudan masa başına oturup proje çizmeye başlanmamalıdır. Gece-gündüz, sabah-akşam, yolda yürürken, yatakta yatarken sürekli projenin düşünülmesi gerekecektir. Bu yapılırsa, proje için iyi bir fikir yakalanır ve üzerine yoğunlaşılabilir.⁵⁵

⁵⁵ Prof.Dr. Tayfun Taner, Yaşar Üniversitesi Mimari Projelerde Tasarım Konseptinin Anlamı s.1-10

Eskiz yapmak kağıt üstünde sessizce düşünmekse aslında yaratıcı bir zeka için bu hiç de sessiz olmaz .Yeni fikirlerin doğum öncesi gibidir. Sonra onları incelemek üstünde değişiklikler yapmak tartışmak gelir. Nasıl herkesin el yazısı farklıysa eskizle de farklı olabilir. Konuyu ele alış, çizme tarzı açıklama şekli anlaşılması da farklıdır.Bazı insanların yazıları kolay okunmadığı gibi eskizleri de çok kolay anlaşılır. Eskiz çizmek bazen çok hızlı konuşmak gibidir.O an için aklına gelenleri çizmektir. Perspektif, oran orantı, çizgi kalitesi çok önemli olmayabilir. Bu ilk eskizlerden yola çıkarak daha ayrıntılı olan ve gerçeğe yakın olan eskizler çizilebilir. Bunlar boyanarak ışık, gölge, renk değerleriyle basit eskizler olmadan çıkarılarak ayrıntılı resimlere dönüştürülebilir. Boyama programlarında boyanabilir ya da üç boyutlu programlar da modellenilebilir. Böylece sunum gerçekçi bir hal alır.⁵⁶

3.3. Mimarlık Tasarım Sürecinde Bilgisayar ile Eskiz Çiziminin Karşılaştırılması

Mimarlar, projelerin tasarım sürecinde geleneksel (klasik) ve çağdaş (modern) teknikler kullanılmaktadır. Geleneksel teknikler; kalem, kâğıt gibi malzemeler kullanılarak uygulanırken günümüzde sıklıkla tercih edilen teknikler; bilgisayar, monitör, mouse, klavye, elektronik tabletler, yazıcı ve tarayıcılar aracılığı ile uygulanır.

Mimarlık öğretiminin ilk yıllarında çoğunlukla kabiliyetleri ve yaratıcı düşüncelerin gelişimini sağlamak amacıyla elle çizimlere daha çok önem verilirken süreç ilerledikçe dijital dünyaya giriş yapıp mimarlara sağladığı imkanlardan istifade etmek için programların öğrenilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

---

⁵⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, Megep, "Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi Küçük Ürün Tasarımı Ankara,2008, s29.

Tasarım sürecinde kullanılan program ve yazılımların teknolojilerinden kaynaklanan problemler, tasarımcıyı etkileyerek ya da kısıtlayarak yönlendirmekte, tasarım süreci içerisinde ortaya çıkan ürünün başkalaşmasına ve aynı zamanda da benzeşmesine neden olmaktadır. 2010' lu yıllarda çokça karşılaştığımız yeni tabiriyle “Moda asarımlar” benzer güncel tasarımlar, çoğunlukla bilgisayar desteğiyle geliştirilmiş ürünlerdir ve yaratıcılığı yok edebilmektedir.

Bilgisayar, tasarlama sürecinde sunum ve anlatımın verimini artıran bir araçtır. Tasarlama sürecinde bu görevini aşılıyor ise, tasarımın gelişeceği sonsuz fikirler havuzunu sınırlıyor demektir. Bunun nedeni, beyinde oluşan düşüncenin somutlaşması sürecine bir yabancı eleman olarak dahil olmaya çalışmasıdır. Somutlaşmak isteyen düşünceyi, bir anlatım biçimine dönüştürecek en güvenilir eleman olan elin yanına eklenmeye çalışan bilgisayar, bu düşüncelerde kayıplar yaratacaktır. Yaratılan kayıpların yanında, beynin hayal gücüne ve yaratma hızına yetişemeyen bilgisayar, kısıtlayıcı bir elemandan öteye geçemeyecektir.

*“Bilgisayarın, en azından günümüzde, tasarım sürecinde oynadığı rolü göz önüne aldığımızda, ciddi kaygılarım olduğunu ifade etmek isterim. Bilgisayarlı görüntü üretimi tasarımı sürecini edilgin bir görsel manipülasyona, retinal bir yolculuğa dönüştürerek, çokduyulu, eşzamanlı ve eşgüdümlü imgelemdeki muhteşem yeteneğimizi köreltme eğilimindedir”.*⁵⁷

Günümüzde birçok tasarım mimarlık ofisinde, şantiyelerde, üretim alanlarında bilgisayarla tasarım desteğinin kullanılmakta olduğu ve bu ihtiyaca hizmet edecek ara yüz ve yazılımlar geliştirildiği göz önüne alınırsa, tasarımlar arasındaki benzerliklerin sebeplerinden biri olarak kullanılan yazılımların tasarım sürecine etki eden özelliklerinin ortak olması düşünülebilir.⁵⁸

---

⁵⁷ Pallasmaa, J. (2011). Tenin gözleri: mimarlık ve duyular. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

⁵⁸ Altuncu, D., 2007, Tasarım Bilgisinin Sayısallaşmasında Yazılım ve Arayüz Etkileri, 1.Ulusal İç Mimarlık Kongresi,İ.T.Ü. *Yayınlanmış Bildiri*, İstanbul.

Tasarımcı eskiz yapmaya karar verdiğinde sınırlamaların olmadığı kesintisiz ve akıcı bir mekâna ihtiyaç duyar. Oysaki bilgisayar teknolojisinde, bağlı olması gereken zorunlu bir bilgi-yapı sistemiyle karşılaşılır. Her ne kadar bilgisayar, gelişmiş ara yüz tasarımıyla çalışma masasını elektronik ortama taşımak istese de bazı farklılıklar vardır.

Bilgisayarda okla gösterilen seçme ve yönetme aracı ile bir nesneyi çizmek birleştirmek, eksikliklerini gidermeye çalışmak sürekli bir tuşlama hareketi gerektirmektedir bu tarz uygulamalar çalışma üzerinde dikkati dağıtacak kesintilere neden olabilir. Tasarım aracı olarak sıradan bir kalemle veya kağıtla karşılaştırıldığında daha az çözünürlüğe sahiptir. Bu tarz uygulamalar ürün üzerindeki dikkati dağıtacak kesintilere neden olur.

Tasarımcılar proje çizimlerinde her ne kadar bilgisayar destekli çizim yazılımlarını kabul etseler de, tasarımın özellikle başlangıç sürecinde, geliştirilmesi ve kararların hızlı alınması, eskize ve eskiz çizimini uygulayabilmek için kalem kâğıda ihtiyaç duymaktadırlar. Umulmadık anlarda ihtiyaca cevap verebilen basit ve yegane yol kağıt ve bir kalemdir çok fazla bir şey olmasına gerek yoktur fakat bilgisayarı açmak, kullanılan programda gösterim yapabilmek, ihtiyaca cevap vermek bile ne yazık ki biraz zaman almaktadır.

Mimari çalışmalara kolaylık sağlaması için bilgisayarlardan yararlanmak mutlaka gerekli ve hatta sürat kazandırdığı için şarttır. Ancak yaratıcı düşüncüyü yine de kağıda çizerek oluşturma zorunluluğumuz devam etmektedir ve bu süreçtir. Çünkü şu ana kadar icat edilmiş hiçbir bilgisayarın aklın ve düşüncelerinin yerini alabilecek kapasiteye ulaştığı görülmemiştir. Uzun bir sürede ulaşamayacağı hemen hemen kesindir.

Hiçbir yazılım ya da ara yüz, tek başına, günümüz şartları içerisinde, tasarımcının tasarım süreci içerisindeki ihtiyaçlarına tam olarak karşılık verememektedir. Bu alan halen gelişmektedir ve tasarımın sayısal ortam için yeni bir konu olduğu unutulmamalıdır.⁵⁹

---

⁵⁹ Altuncu, D., 2007, Tasarım Bilgisinin Sayısallaşmasında Yazılım ve Arayüz Etkileri, 1.Ulusal İç Mimarlık Kongresi,İ.T.Ü. *Yayınlanmış Bildiri*, İstanbul.

4. TANINMIŞ MİMARLARDAN ESKİZ ÖRNEKLERİ

4.1. Mimar Vedat Tek

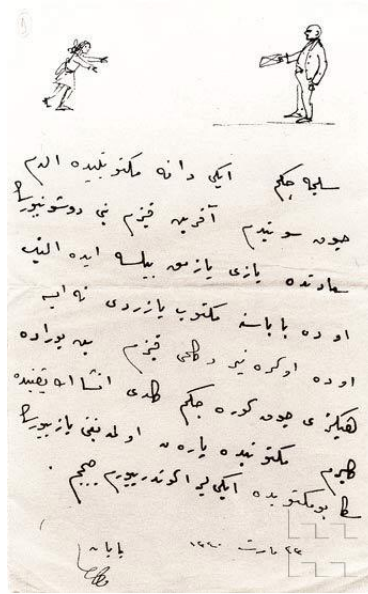
Şekil 4.1.1 <http://emlakansiklopedisi.com/wiki/vedat-tek>

Mehmet Vedat Tek (1873, İstanbul - 1942, İstanbul), 20. yüzyılın başlarındaki çalışmalarıyla tanınmakta ve Birinci Ulusal Mimarlık Akımı'nın Mimar Kemalettin Bey ile birlikte önde gelen isimlerden biridir. Türkiye'nin formel eğitim görmüş ilk Türk mimarı olarak tanınır.

Mimar Vedat Tek'in yapıtları kendi not defterleri haricinde pek bilinmez. Bunun nedenleri arasında, kendisinin Osmanlı İmparatorluğundan Türkiye Cumhuriyetine geçiş döneminde yaşamış olmasıdır. Osmanlı devrinde mimarlığın yalnız müslüman olmayanlara özgü bir meslek sayılması ve bu dönemde mimarlık yayınlarının da bulunmaması bu ihmalin göstergesidir.⁶⁰

⁶⁰ Süha Özkan, Mimar Vedat Tek (1873-13/1-2)

Tüm bunlara rağmen çizim geleneği olmayan Osmanlı mimarlık tarihinde desen çizmeye ve eskiz çalışmalarını birer birer not tutmaya dönüştürme çabasında olan bir mimardır. Bu çizimlere bakıldığında onun mimarlık tasarımındaki gücünü anlamak için çok önemli bilgilere ulaşılır. O'nun mimarlığındaki oylum duyarlığı ve ayrıntılarda biçimsel zenginlik ve yalınlık, kurulan estetik denge hiç kuşkusuz eskiz çalışmalarıyla ulaşılmış bir yetkinliktir. 1894 de Beaux Arts'a⁶¹ girdiği düşünülürse Ecole Centrale⁶²de mühendislik ve Julian⁶³de resim ve yontu eğitimi aldığı biliniyorsa ülkemizi temsil eden bir Türk sanatçı olarak orada aldığı bilgi deneyim ve tecrübelerini kendi ülkesinde uygulama amacıyla mimariye ve sanata çeşitli yenilikler getirmiştir.

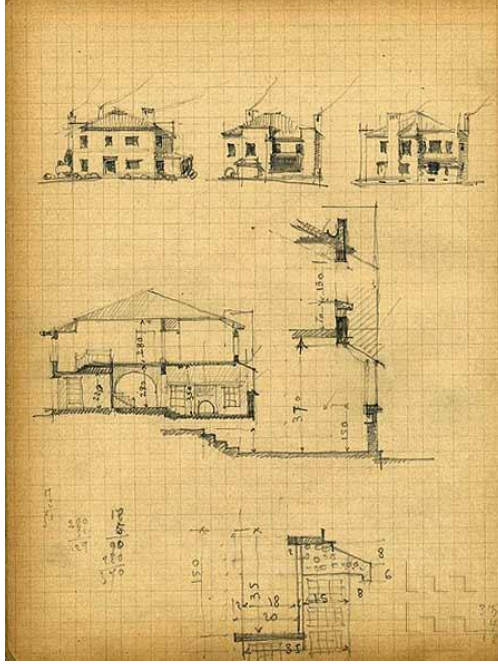

Şekil 4.1.2 Vedat Bey' in Kızı Selime'ye Yazdığı Mektup Tek Aile Arşivi (Süha Özkan-Pelin Derviş Koleksiyonu)

⁶¹ École des Beaux-Arts Paris, Çizim, resim, heykel, ve mimarlık gibi güzel sanat alanlarında eğitim veren okuldur.

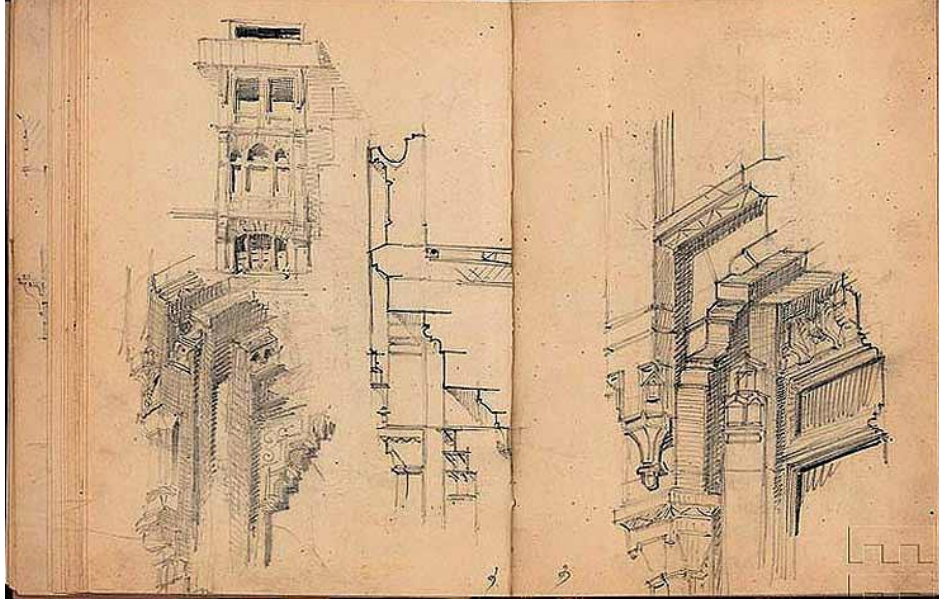
⁶² École Centrale Paris, ya da kısaca ECP, 19. yüzyıl sanayi dünyasının ihtiyaçlarını karşılamak ve bilimsel ilerlemeye katkıda bulunmak amacıyla yetkin mühendisler yetiştirmek üzere *École Centrale des Arts et Manufactures* adıyla kurulmuş bir Fransız yüksek öğretim kurumudur (grandes écoles).

⁶³ Académie Julian, 1868'de Paris'te Rodolphe Julian tarafından kurulan sanat akademisi. Resmi bir okul olan ve kadınların kayıt olmasına izin verilmeyen École des Beaux-Arts'a alternatif olarak kuruldu. O dönemde kadın öğrencilerin çıplak erkek modelleri betimlemesine izin veren yegane kurumdur.

Şekil 4.1.3 Çizimindeki İnce ve Estetik İçerikli Dokunuşlar Rahatlıkla Görülür. Tek Aile Arşivi (Süha Özkan-Pelin Derviş Koleksiyonu)

Batıda bilgiye dayalı deneyim elde edip rasyonelleşmiştir orada disipline ettiği beyin-göz-el koordinasyonunu kendi vatanında çeşitli eserde ortaya çıkarmıştır. Doğal gözlemlerinin yanı sıra Geleneksel Türk sanatının etkisiyle stilizasyon araştırmalarında eğilmiştir. Stilizasyon'un yaratıcı gücünde sonsuzluğu keşfetmiştir.

Şekil 4.1.4 Sütun Detayları

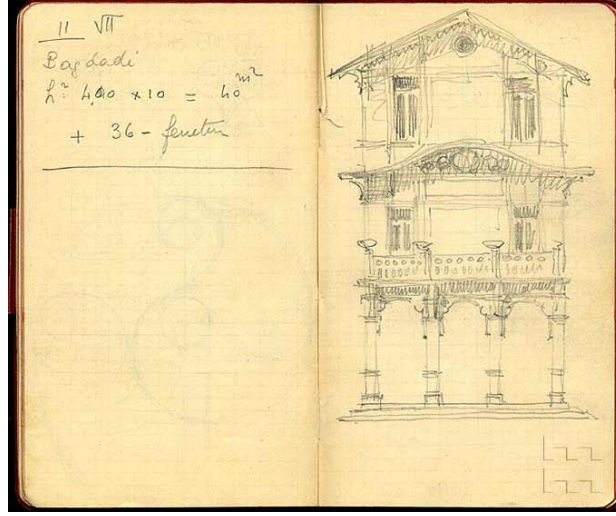
<http://www.mimarlikmuzesi.org/Gallery/DisplayPhoto.aspx?ID=4&DetailID=1&ExhibitionID=14>

Çizimlerinde tirlin⁶⁴ve karakalem kullanmaktadır. Çizgisi sağlam ve kıvraktır. Düz çizgileri rahat çizmekte ve tek hareketle sonlandırmaktadır. Işık değerlerini ayarlayabilmekte, değişik gölgeleme vuruşlarıyla düzlemleri yüzeyleri yapısal ve bezemesel ayrıntıları tanımlayabilmektedir. Mimarlıkla ilgili çizimlerinde uyguladığı gölgeleme tekniği tüm çizimlerine yol gösterici olmuştur.⁶⁵

Vedat Tek'in mimarlık tasarımında yetkinliğinin arka planında eskiz çalışmalarıyla oluşan görsel bellek birikiminin izleri bulunur.

⁶⁴ isim Mürekkeple çizgi çizmeye yarayan, türlü kalınlıklarda gereç Fransızca tire-ligne <http://tdk.gov.tr/>

⁶⁵ Afife Batur, "M.Vedat Tek Kimliğinin İzinde Bir Mimar" Yapı Kredi Yayınları 1715 Sanat 88 1.Baskı İstanbul Ocak 2003

Şekil 4.1.5 Ailesinin Arşivindeki Not Defterinde Çizimlerinin Yanı Sıra Adresler, Telefonlar, Talimatlar v.b.Bulunmaktadır.

http://www.mimarlikmuzesi.org/Gallery/Photo_14_2_vedad-tekdefter-2-1929html?Page=11

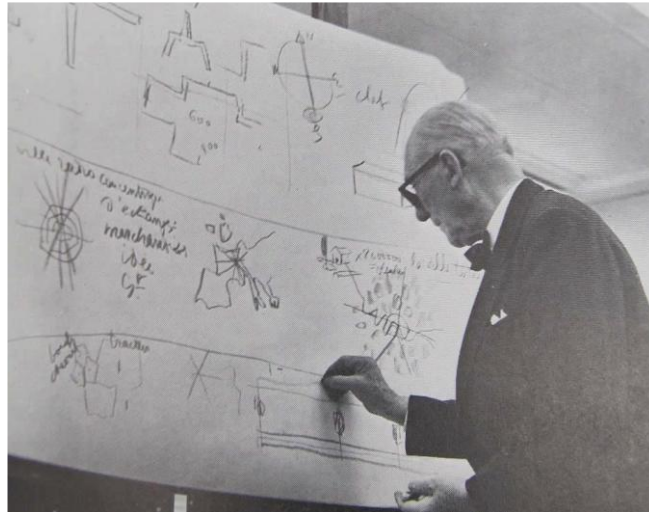

4.2. Mimar Le Corbusier (Charles Edouard Jeanneret)

Le Corbusier olarak tanınan Charles Edouard Jeanneret (D.6 Ekim 1887 -Ö. 27Ağustos 1965) Modern Mimarlık akımının başlangıç yıllarında Platon'un güzellik anlayışını aynen kabullenmiş, güzelliği saf, yalın ve birincil geometrik formlarda aramıştır.⁶⁶

Le Corbusier çok yeni ve orijinal fikirler taşıyan, düşündüğünü yaratabilme kabiliyetine sahip bir teorisyendir. Eşine kolay rastlanılmayacak derecede, mimarlığın fikir ve madde tarafı ile artistik tarafını topluma sunabilen bir sanatçıdır. Mimarlıkta fonksiyonu, yapıda çıplak betonu veya şehircilikte binaları direkler üzerine kurmayı yaparken yeteneği ile de, kalbi ile de, yirminci yüzyılın sanat koşullarının kübizme, sonra da pürizme getirdiği yeni plastik formları uygulamıştır.⁶⁷

Resimleri onun tam bir plastik olgunluğa vardığını, iyi bir kompozitor ve icracı olduğunu gösterir. Çoğunlukla, zorlanmadan yapılan, resim veya mimarlık krokilerinde form sevgisi yanında, bir desen estetiği vardır. Burada, bir mimar olarak eserleri için çizdiği krokilerle, ressam gibi desen çizmek için yaptığı krokileri arasında bir fark görülmemektedir.

Şekil 4.2.1 Akıl Çizgiye Dökülüyor, Le Corbusier (Collins, 1980, s.17)

⁶⁶ <http://www.angelfire.com/ar2/mimarerhandemir/rasyo.txt>25.05.2013

⁶⁷ Özdemir Altan Le Courbusier' nin Resimleri <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/256/3559.pdf>

Le Corbusier, ilk defa bir projeye başlayacağında atölyeye bir A4 kağıda yapılmış çizimler ve kimi notlarla gelirdi. Bu çizimler ve notlar, projeye, projenin ruhuna ait her şeyi içerirdi. Bazı şeyleri eskizlerle yeniden ele alırdı. Bu çalışma esnasında yavaş yavaş o projenin öğeleri, elemanları ortaya çıkmaya başlardı. Yavaş ilerleyen sürecin ancak sonunda projenin bütününe ulaşılabilirdi. Bu sürecin bir çeşit arayış olduğu söylenebilir.⁶⁸

Le Courbusier' in Benimsediği Sanat Akımı “Pürizm”

Le corbusier ve Amedeé Ozenfant tarafından yaratılan aynı zamanda Arıticılık da denilen Kübizmin parçası olan bir akımdır.⁶⁹ Temsilcileri Amedee Ozenfant, Le Corbusier dir. Sonrasında da Fernand Leger ve Juan Gris'dir. Sanatta evrenselliği, durağanlığı savunmaktadır kişiselliğe ve dinamik davranışlara sırt çevirmektedir. Purizmin ideolojisi içinde güzellik; saflık, yalınlık ve birincil formlar bulunmaktadır. Bu akımda küpler, koniler, silindirler, piramitler en güzel formlardır. Sanatı minimum sayıda öge kullanarak oluşturma anlayışıdır. Her çeşit ayrıntıyı, renk cümbüşünü, süslemeyi, abartıyı, malzeme çeşitliliğini reddeder.

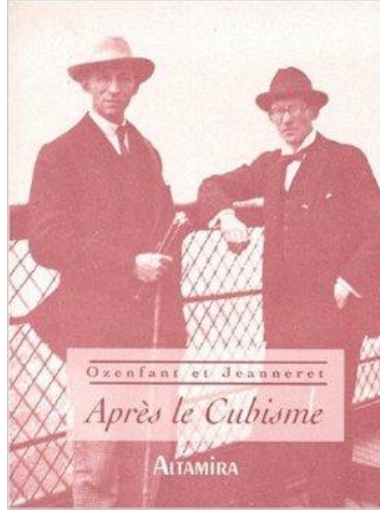
---

⁶⁸<http://v3.arkitera.com/h41436-le-corbusier-ile-diyaloglar.html>

⁶⁹ <http://muharremyildirim.com.tr/mimariakimlar>

Şekil 4.2.2 Ressam Amédee Ozenfant, The Vases, 1925, oil on canvas, 51.4 x 38.4 in., MOMA New York 1925 Kaynak: <http://billbloomfield.blogspot.com.tr/2014/05/ozenfant-and-le-corbusier.h>

Şekil 4.2.3 Le Corbusier'in Ressam Amédee Ozenfant ile Yazdıkları Kitap İçin Bir Araya Gelişleri. Kaynak: <http://www.amazon.co.uk/Apr%C3%A8s-cubisme-Le-Corbusier/dp/2909893197>

Şekil 4.2.4 Juan Gris Tuval üzeri yağlı boya Violin and Guitar. 1913
www.arthistoryarchive.com

Puristler için form birincil ve ikincil olmak üzere ikiye ayrılır. Örneğin bir küp herkes için aynı plastik anlamı taşır. Oysa spiral bir form bazıları için yılanı ve bazıları içinde bir girdabı anımsatabilir. Birincil formlar pürist yapıların esası olarak kabul edilir. Corbusier 1911’de İstanbul’a geldiğinde camilerin bir analizini yapmıştır. “Kütlelerinde geometrinin disiplini var; kare-küp-küre, planda ise, tek eksene göre dikdörtgenvari bir kompleks var” demiştir. Dolayısıyla Le Corbusier’in Osmanlı Mimarisinde pürizm ilkelerini keşfettiğini söyleyebiliriz. Pürizmin formları kişisel formlar olmayıp anonim, evrensel, genel-geçer, rasyonel formlardır ve bunlarla yapılan sanat eserleri ve kompozisyonlarda evrensel olacaktır.

Mimarlık tarihi boyunca; yanında taşıdığı deftere de resimler ve krokiler çizmiştir. Hayranlıkla çizdiği bu krokilerin altına düştüğü notlar dikkat çekicidir: “Pek soylu biçimlerin melodisi”, “Geçmiş, şimdi, gelecek, değişmeyen prizmaların mersiyesi”, “Saf geometrinin ebedî biçimleri” gibi.

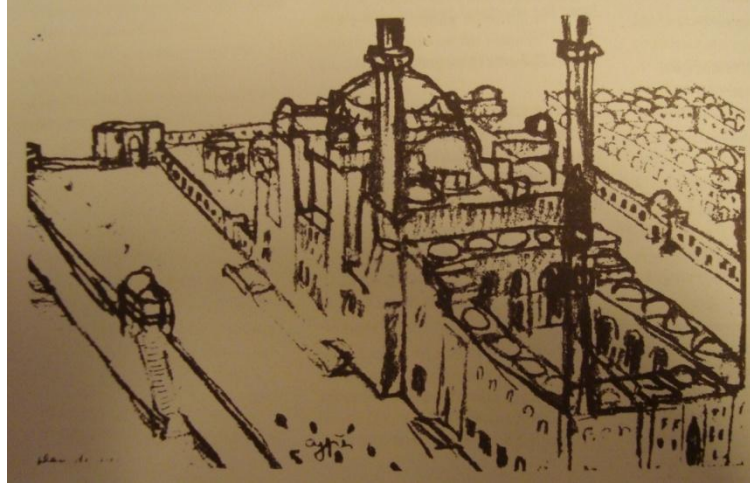

Şekil 4.2.5 Le Corbusier'in Doğuya Seyahati Esnasında Geçtiği Yerler 1911.
http://www.mimarlikdergisi.com/dsp_imageNavigasyon.cfm?YaziID=2792&ResimID=67747

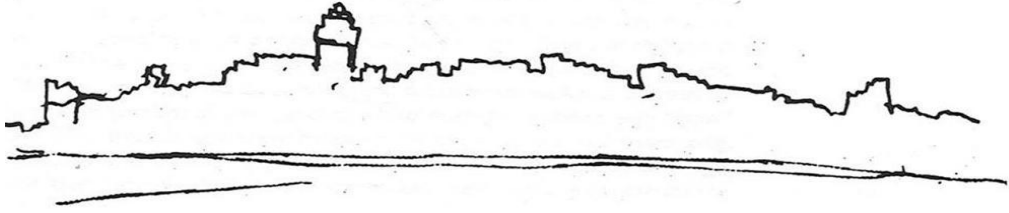
Türkiye de İstanbul basta olmak üzere Edirne ve Bursa da Türk ve Bizans mimarisi üzerine incelemelerde bulunmuştur. Bu yerlerin yerel mimarisini yaptığı doğu gezisi sırasında öğrenmiştir. Balkan ve Anadolu evlerinin, Osmanlı mimarisinin farklı biçimlerde ona esin kaynağı olduğu söylenir.

Şekil 4.2.6 “Süleymaniye Camii” Kağıt Üzeri Karakalem İstanbul 1911. Maurice Besset “Le Corbusier To Live With The Light” s19

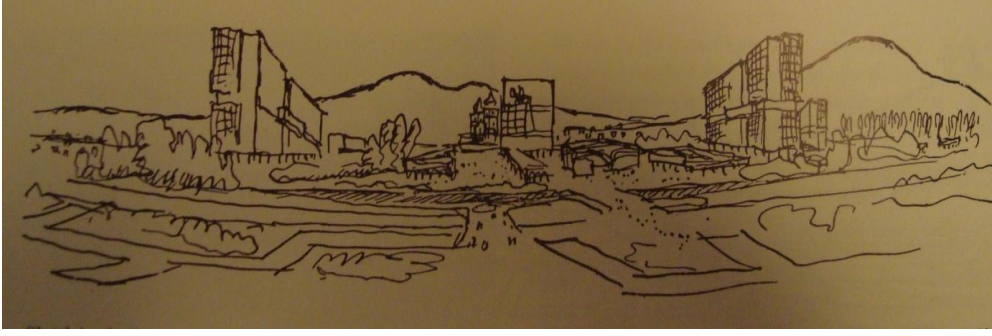
Şekil 4.2.7 “Türk kubbeleri Bizans’ın Kız Çocukları” Süleymaniye Camisi (1911) Maurice Besset “Le Corbusier To Live With The Light” s19

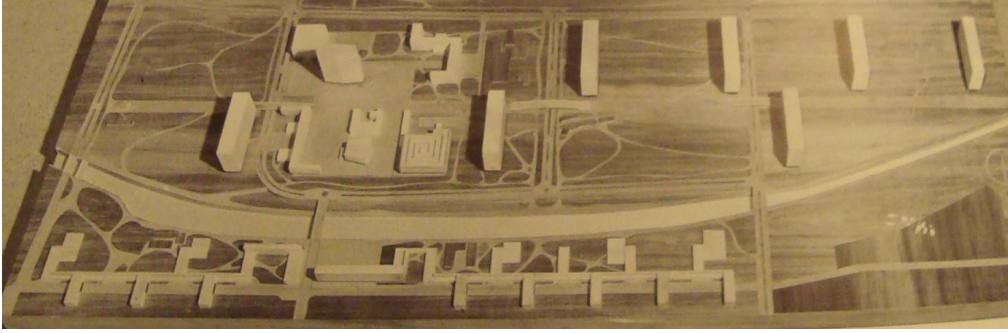
Şekil 4.2.8 Galata: “Testere Dişli Silüetiyle Tüccarların Korsanların Ve Altın Arayıcıların Şehri” İstanbul 1911

http://www.mimarlikdergisi.com/dsp_imageNavigasyon.cfm?YaziID=2792&ResimID=67761

Le Corbusier, “Resim de yapan bir mimar” olarak anılmak istemediğini; “Sabahları ressam, öğleden sonraları mimar olduğunu; resim alanındaki çalışmalarının, mimarlık alanındaki çalışmalarına büyük yararlar sağladığını” söylemiştir ve çizimlerine baktığımızda gittiği sanat okulunda aldığı eğitimin ne denli güçlü olduğu görülür. Tek uğraşı sanat olan bir ressama bile rakip olabilecek kadar anlatmak istediğini iyi aktarabilen bir sanatçı olmuştur. Çizimlerindeki sadelik açıklık estetik değerler desenin gücü vb. faktörler iç içedir. Aşağıda çeşitli yıllarda yaptığı desenler görülmektedir.

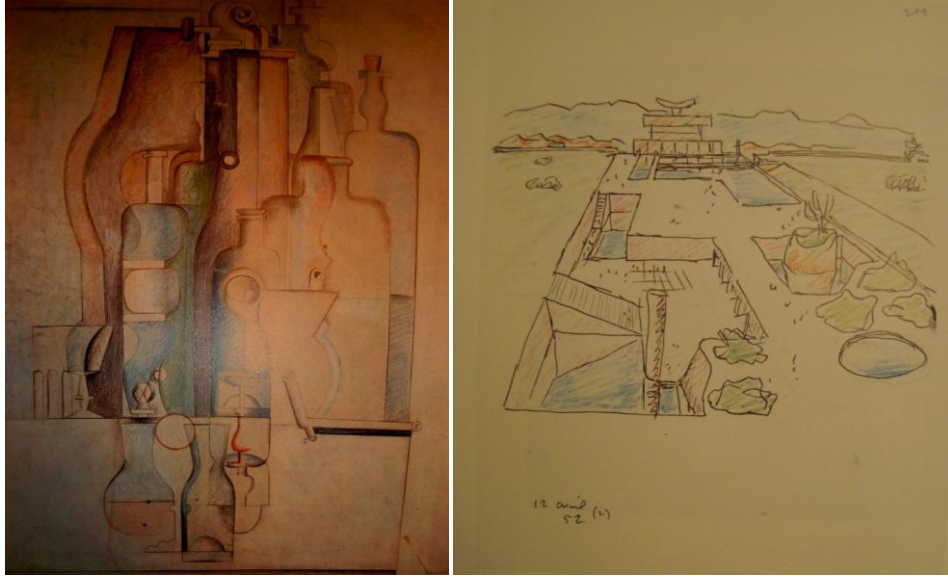
Şekil 4.2.9. Saint – Die’ nin Yeniden İnşa Eskizi Doğu Fransa Dolma Kalem Çizimi 1945. veya 1946. Kaynak: Maurice Besset “Le Corbusier To Live With The Light” s182.

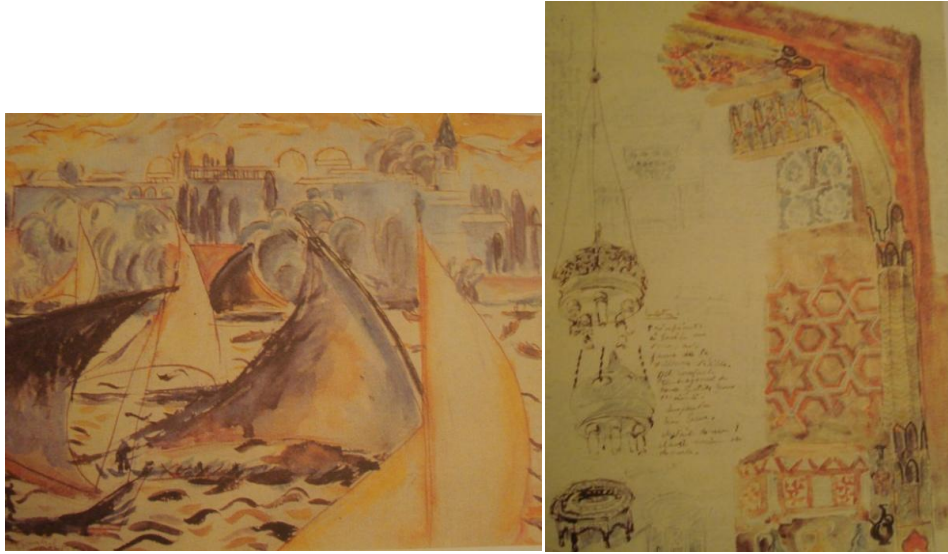
Şekil 4.2.10 Saint –Die nin yeniden inşa edilen modeli maket (Fransa), 1945. Kaynak:Maurice Besset “Le Corbusier To Live With The Light” s182.

s182

Le corbusier, bu çalışmalarında kağıt üzerine birden çok malzeme kullanmıştır. Karakalemin yanı sıra kuru kalemleri hatta suluboyayı da kullanarak eserlerini oluşturmuştur.

Şekil 4.2.11. ‘Şişeler ve Bardaklar’ Kağıt Üzeri Renkli Kalem ve Karakalem, 1922
Şekil 4.2.12. Vali Sarayının Son Hali Chandigarh Kağıt Üzeri Renkli Kalem 12 Nisan 1952. Maurice Besset “Le Corbusier To Live With The Light” S37 -S192

Şekil 4.2.13 “Topkapı Sarayının Boğaziçi’nden Görünüşü” Kanson Kağıt Üzeri Suluboya İstanbul, 1911. Şekil 4.2.14. Türk Mimarisi Üzerine Çalışmalar Karışık Teknik İstanbul 1911“Le Corbusier Gözüyle Türk Mimarlık Ve Şehirciliği” Kitabından

İçinde yer aldığı bu süreç ve yaşadığı bu deneyim konusunda daha sonraları *Creation Is a Patient Search* (Yaratım sabırlı bir araştırmadır, çev. J. Palmes) adlı yapıtta şöyle yazar: “Seyahat eder de mimarlık, resim ya da heykel gibi görsel şeylerle uğraşırsak, gözlerimizi kullanır ve görünenlere dair deneyimimizi iyice sabitlesek izlenim kalem tarafından kaydedildikten sonra, olduğu gibi kalır, kaydı düşülmüş, tescil edilmiş, yazıya geçirilmiş olur. Fotoğraf makinesi aylakların kullandığı bir araçtır, kendi görme işlerini yaptırmak için bir makine kullanırlar. Kendi kendine çizim yapmak, çizgiler çekmek, hacimleri evirip çevirmek, yüzeyi düzenlemek; bütün bunlar en başta bakmak demek, sonra gözlemlemek, son olarak da belki keşfetmek demek; esin de işte ancak o zaman gelebilir. İcat etmek, yaratmak, kişinin tüm varlığı eylem içinde çizilir ve asıl önemlisi de işte bu eylemdir. Ötekiler kayıtsız kalmış, ama siz görmüşsünüzdür!” demiştir.⁷⁰

Şekil 4.2.15 Still Life With A Pile Of Dishes, Tuval Üzerine Yağlı Boya Modern Sanatlar Müzesi New York 1920. <http://pinterest.com/pin/479703797778872013/>

⁷⁰ m.friendfeed-media.com/82f133603e62eb44544d5969171e27c02b72f035

Şekil 4.2.16. Le Corbusier Atölyesinde Çalışırken <http://www.flor.com/blog/le-corbusier-art/>

4.3. Mimar Alvar Aalto

Hugo Alvar Henrik Aalto (D.3Şubat1898, Kuortane — Ö. 11 Mayıs 1976, Helsinki), Finlandiyalı ünlü bir mimardır. 20. yüzyılın en önemli mimarları arasında yer alan Aalto; mimarlık, mobilya, tekstil ve cam işleri alanlarında yaptığı tasarımlarla ünlüdür. Aalto 1958 yılında “Arkkitecti” dergisine yazdığı bir yazıda, “Yaratan, kağıdı üzerine mimarlık çizilmesi için yaratmıştır. En azından benim için bundan başka her şey kağıdı yanlış ve hor kullanmaktır” demiştir.⁷¹

Şekil 4.3.1. Ofisinde Çizim Yaparken. <http://janmichl.com/eng.aalto.htm>

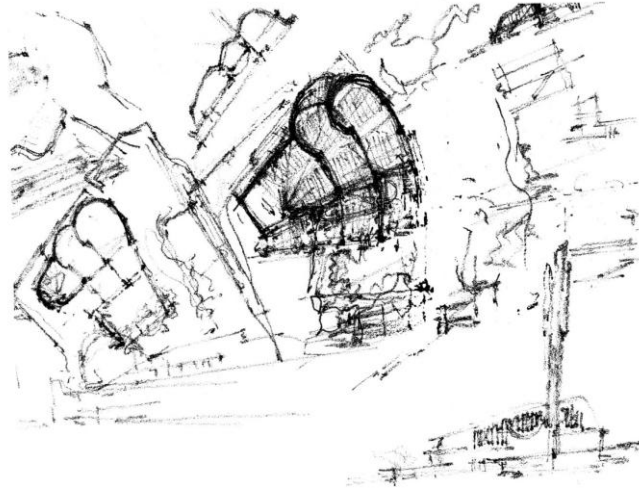
Aalto, gençliğinde daha çok çizerken, sonraki olgunluk yıllarında çalışmalarını düşünselleştirmiş, tasarımlarını kafasında biçimselleştirmiştir; bu nedenle kalemi eline aldığı zaman proje artık hemen hemen bitmiş durumdadır.

İkinci eşi Elissa Aalto ya göre, usta bir çizimcidir, çok iyi perspektifler çizebilir ama bundan genellikle kaçınmıştır, süsten gösteriştenden uzak, oldukça yalın çizimlerle yetinmiştir.

Alvar Aalto' nun bıraktığı çizgisel mirasın sayısı tam olarak bilinmemekte fakat eldeki çizimlerin yüzünü geçtiği sanılmaktadır.

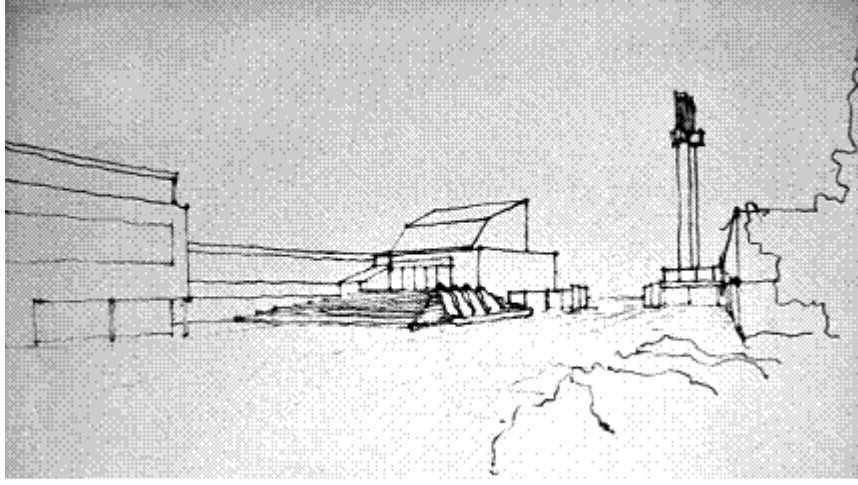
⁷¹ Gürhan Tümer, “Alvar Aalto'nun Çizimleri” Yapı Dergisi Aylık Kültür Sanat Mimarlık Dergisi No:146 Ocak, 1994. S.51-56

Şekil 4.3.2. <https://www.pinterest.com/pin/177892254001395432/> , Alvar Aalto, Vuokkseniska Kilisesi İlk Eskizlerinden Imatra, Finlandiya 1957/9,

Şekil 4.3.3. Vuokkseniska Kilisesi Imatra, Finlandiya
<https://www.pinterest.com/pin/177892254001395432/>

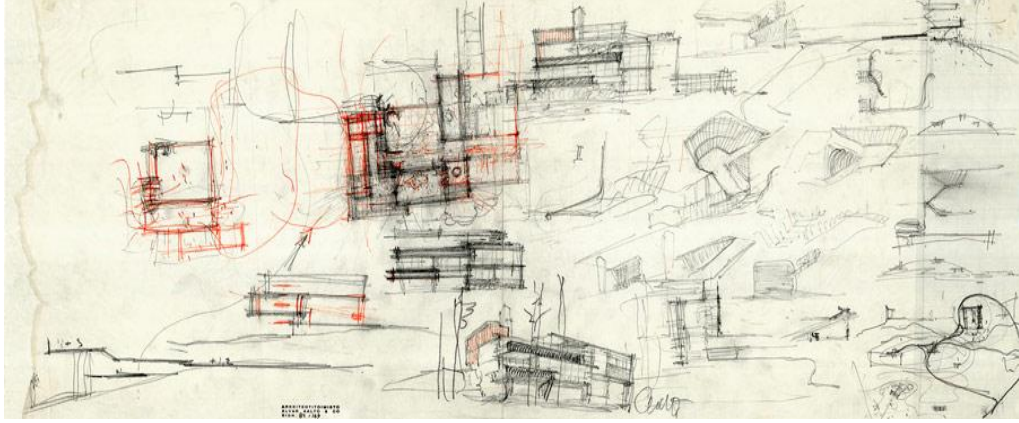
Şekil4.3.4. Belediye Sarayı ve kilise, eskiz, Seinäjoki, Finlandiya, 1958-87
(Jyväskylä, Alvar Aalto Müzesi'nin izniyle).
<http://www.boyutpedia.com/1654/67339/alvar-aalto-barbican-sanat-galerisinde>

Alvar Aalto, “Taslak çizimlerin tasarımdaki yeri ve kullanılması” adlı kitabın da şöyle ifade etmektedir “Uzun bir süre taslak çizimlerin çözümdeki yardımından faydalandım. Bazı fantastik dağ manzaralarından ve buna çarpan güneş ışınlarının değişik pozisyonları ile kütüphane yapımının konseptine yavaş yavaş ulaştım”. (Şehir kütüphanesi, Viipuri)⁷²

Aalto' nun bu taslak haline gelmiş konsept safhası hem kritik hem de anlaşılması zordur; mimarlar tarafından düşüncelerin konsept haline getirilebilmesi için ve fiziksel bir forma kavuşturulması için taslak çizimler en faydalı yollardan biridir.

---

⁷²Alvar Aalto(1947). The trout and the mountain stream in G. Schildt (ed) and S. Wrede (trans) *Sketches Alvar Aalto* MIT Press: Cambridge, Massachusetts.

Şekil 4.3.5 Villa Mairea İçin Eskiz Çizimi. Noormarkku, Finlandiya 1937-1939
http://www.alvaraalto.fi/net/villa_mairea/en/1.htm.⁷³

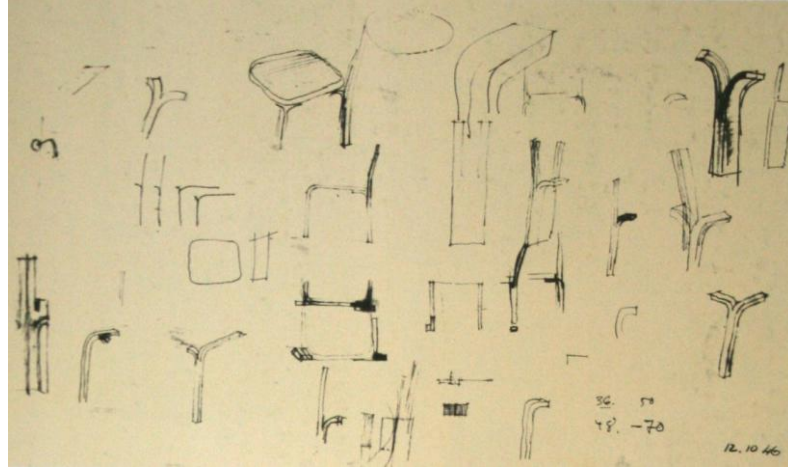
Şekil 4.3.6.<http://www.mimdap.org/?p=72047VillaMairaProjesi,Finlandiya1937-1939>

⁷³ Amerikan yayınevi Garland, Elissa Aalto' ya başvurarak , eşi Alvar Aalto'nun , 1917-1939 yılları arasındaki tüm çizimlerini kitaplaştırmak istediğini bildirmiştir. Bu girişim Aalto'nun mimarlık bürosunun, Aalto müzesinin ve Finlandiya Mimarlık Müzesinin işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir.

Orta Yüzyıl modern mimari ve mobilya tasarımı denince akla gelen isim hiç şüphesiz Alvar Aalto'dur.

Şekil 4.3.7. Yıllara Göre Mobilya Kronolojisi. <http://www.mimdap.org/?p=72047>
<https://www.pinterest.com/pin/290904457154420451/>

Şekil 4.3.8. Mobilya Eskizlerine Örnekler. <http://theredlist.com/wiki-2-18-393-1387-view-scandinavian-modernism-profile-aalto-alvar-2.html>

Onun mobilyada belli yapılara ve anlayışlara öncülük ettiği malumdur. Hafif huş malzeme ve bükülmüş kontrplak kullanımı kendinden sonra gelen mimarlara da maket yapma konusunda örnek teşkil etmiştir. Aalto, vazolar başta olmak üzere mobilya, cam ve tekstil tasarımlarında da çok ünlüdür.

Şekil 4.3.9. Vazo Tasarımı Savoy Vase (1936)

[https://www.pinterest.com/pin/406309197602926107/http://janmichl.com/eng.aalto.h
tm](https://www.pinterest.com/pin/406309197602926107/http://janmichl.com/eng.aalto.htm)

4.4. Mimar Steven Holl

Çağdaş Amerikan mimarisinin önemli isimlerinden biri olan Steven Holl, 9 Aralık 1947 de Amerika da doğmuştur. Aynı zamanda da suluboya ressamıdır.

Şekil 4.4.1. Steven Holl Ofisinde Çalışırken. <http://www.nydailynews.com/life-style/real-estate/ready-new-york-architect-steven-holl-brings-brilliant-award-winning-designs-city-article-1.455539>

Steven Holl, kent tarihine ve modern bilimin potansiyeline göndermeler yapan projelerini, mekanla karşılıklı etkileşime, ışığa ve kullanılan materyallere odaklanarak hazırlar. Mimari tasarımda temsil edilen düşünce diğer görsel sanatlara göre daha farklıdır. Zihinde ortaya çıkan düşünce tasarımın problemağını oluşturur.⁷⁴ Mimari tasarımda düşüncenin ortaya çıkış halinin diğer görsel sanatlarda olduğu gibi gerçek hali üzerinden soyut haline geçiş olarak değil, soyut hali üzerinden gerçek haline geçiş olarak tanımlar.

⁷⁴ Steven Holl. (2013). Drawing as Thought, Campell Sport Center, Columbia, University

Holl(2001)⁷⁵ kendine özgü olarak geliştirdiği suluboya eskiz tekniği ile ilgili “benim gizli silahım” ifadesini kullanır. Suluboya ile eskizlerin, kaleme oranla daha çabuk ve kıvrak bir şekilde gerçekleştirilebilir olması, onun daha önceden kalem ile keşfetmeyi başardığı ışığın, doygunsal özellikleri ile kontrol edebildiği form ve hacim üzerine düşen gölgeleri kolaylıkla ifade etmesini sağlamıştır.⁷⁶ Holl’e göre, suluboya, kaleme oranla kâğıt üzerindeki boyanın su aracılığıyla, daha heterojen bir şekilde dağılmasını sağlar.

Şekil 4.4.2. Steven Holl Suluboyalar (2000-2014)<http://www.stevenholl.com/painting.php>

Suyun sahip olduğu şekilsiz ortam üzerinde fırçanın her dokunuşu, tonun kağıt üzerinde pigmentlerini hareket ettirir, iletir ve dağıtır temsil edilen düşüncenin ürüne dönüşürken rasyonelleşebilmesi ve devam ettirebilmesi için ışık ve zamanın metafiziksel özellikleri dışında geometriksel özelliklerinin de yansıtılması gerekir.

Bu anlamda Holl, suluboya eskiz tekniği ile başarmış olduğu renkteki tonların kromatik etkisini, inşa ettiği tasarımlarında suyu kullanarak süreklilik kazandırır. Suyun kırıcı ve yansıtıcı özellikleri de mekana hafiflik kazandırır.⁷⁷

⁷⁵ Steven Holl, (2001). Parallax, Princeton, syf:86

⁷⁶ Safont-Tria, J. (2012). Steven Holl, Color Light Time, Lars Müller Publishers, Zurich, Switzerland

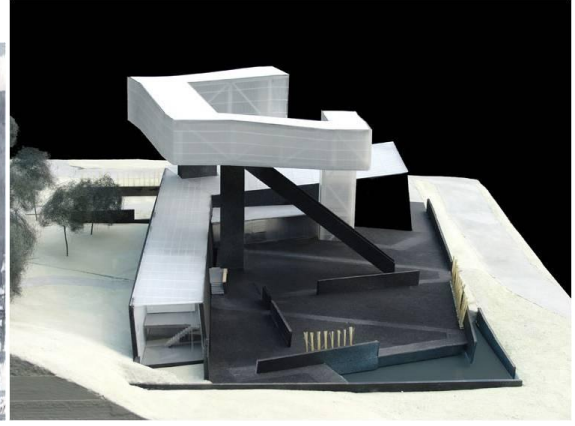
⁷⁷ İbrahim Yalın Akın, “Holl Ve Eisenman Tasarımlarında Temsil İle Eskiz-Diyagram İlişkisinin Araştırılması” Yüksek Lisans Tezi Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı İstanbul, 2014 S11-16

Şekil4.4.3. Fırçanın Kâğıt Üzerindeki Dokunuşları Steven Holl (suluboya resmi)
<http://www.stevenholl.com/painting.php>

Şekil 4.4.4. <http://www.stevenholl.com/painting.php>

Şekil 4.4.5. Suluboya Eskizinin Makete Dönüşümü, Nanjing Museum of Art& Architecture(2002-2009) <https://sketchbloom.wordpress.com/2010/10/13steven-holl-sketches-watercolors-collages/>

5. SONUCLAR

Dijital dünyadan mutlaka yararlanmak gerekir ancak tasarımın başlangıcında öncelikle elle eskiz çizimleri yapmak, her şey yerli yerine oturmaya başladıktan sonra bilgisayar desteğinden faydalanmak daha detaylı sonuçlara ulaşabilmek için gerekli bir harekettir.

Bu nedenle mimarlık öğretiminin ilk yıllarında çoğunlukla kabiliyetleri ve yaratıcı düşüncelerin gelişimini sağlamak amacıyla elle çizimlere daha çok önem verilirken süreç ilerledikçe dijital dünyaya giriş yapıp mimarlara sağladığı imkanlardan istifade etmek için programların öğrenilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Eğitim öğretim faaliyetleri planlayıcıları örneğin Mimarlık Ana Bilim Dalı Lisans eğitiminin ilk yıllarında $\frac{3}{4}$ oranında elle yapılan eskizlere önem verilirken son yıllara doğru $\frac{3}{4}$ oranında dijital dünyanın sağladığı imkanlardan yararlanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu oranlar takribi (kesin olmayan) olup eğitim-öğretim planlayıcıları, koordinatörler ana bilim dalı sorumlularıyla bu dersleri okutacak öğretim kadrosu arasında bir örgü neticesinde görüşmeler yapılmalıdır. Hatta gerekirse bu konuda anketler yapılmalı öğrencilerden de görüş istek ve beyanları alınmalıdır. Kalıcı ve kesin çözüme ancak bu şekilde ulaşılabilecektir.

1. Eskizler mimarın düşünce ve hayal gücünü kağıda döktüğü, kağıda döktükçe de fikirlerini geliştirerek güzelleştirdiği ve gittikçede pekiştirdiği çalışmalardır. Elle veya dijital ortamda yapılan bu çalışmalar mimarın hayal gücü ile bu düşüncelerini kağıda dökme yeteneğine bağlıdır.

2. Bilgisayarlar ise onlara yüklemiş olduğumuz programların el verdiği ölçüde düşüncelerimizi bize yansıtabilir. Daha geniş ve değişik düşünceleri eldeki bilgisayar programıyla ve program bunu ifade edebilecek şekilde oluşturulmadıysa eksik olarak çalışmaya yansıtabiliriz. Daha değişik bir ifadeyle ne kadar iyi düşünebiliyorsak o kadar ihtiyacı karşılayan çizimler elde edebiliriz.

Bilgisayarda ise programı yapanın düşünme yetisiyle sınırlandırılır. Şu anda piyasada gördüğümüz birbirine benzeyen projeler de bilgisayar yoluyla oluşturulmuş projelerdir Bu da bilgisayarın mimaride düşünceyi ve hayali tatbik edebilmeyi sınırladığının örnekleri görülmektedir.

3. Mimari çalışmalara kolaylık sağlaması için bilgisayarlardan yararlanmak mutlaka gerekli ve hatta sürat kazandırdığı için gereklidir. Ancak yaratıcı düşünceyi yine de kağıda çizerek oluşturma zorunluluğumuz devam etmektedir ve bu sürecektir. Çünkü şu ana kadar icat edilmiş hiçbir bilgisayarın aklın ve düşüncelerinin yerini alabilecek kapasiteye ulaştığı görülmemiştir uzun bir sürede ulaşamayacağı hemen hemen kesindir.

4. Bu nedenle mimariye gönül vermiş tüm çalışanlar ve bunun eğitimini alanlar mutlaka eskiz çalışmaları eğitimi de almalılar ve bu konuda kendilerini geliştirmelidirler. Mimarlık ta çok çeşitli yollar olmasına rağmen taslak çizimler en iyi çözüm oluşturan yollardan biridir. Tarih boyunca başarılı olmuş mimarların ilk taslak çizimler yoluyla hedefe ulaşmayı tercih ettikleri görülmektedir.

6. DİPNOTLAR

- 1-Özlem Güven, 'Eskiz Geleneği ve Yaratıcılık Üzerine' Makale, İç Mimari Tasarım ve Yaşam Kültürü Dergisi, Sayı33, Nisan- Mayıs, 2014. s82.
2. <http://nildogerlioglu.blogspot.com.tr/2>
3. Türkan Ulusu Uraz, "Mimarlık Bilgisi Eskizler ve Düşündürdükleri" sayı 289 yıl 1999 s11-13
4. Francis D.K. Ching 'Mimarlık ve Sanatta Yaratıcı Bir Süreç', Birinci baskı, 2003,s5.
5. Milli Eğitim Bakanlığı,"Grafik ve Fotoğraf Cansız Modelden Çizimler"Ankara 2012, s5-6.
6. Barış Yakın.,(2012) "Tasarım Sürecinde Görsel Düşünme Ve Görsel Anlatım İlişkisine Analitik Bir Yaklaşım", Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimari ve Çevre Tasarımı Anasanat Dalı İç Mimarlık Sanat Dalı, Ankara
7. Arnheim, R. (1966). Gestalt Psychology and Artistic Form. Aspects of Form,edited by Lancelot Law Whythe, 203.
8. Doğan Yard Doç.Dr.'Eskizlerin Kurgulanması ve Algılanması Üzerinden Mekan İmgelemi',2009
9. Goel,V.,Sketches of Thought, MIT Press, Cambridge, MA,1995
10. (Andre Lhote)Fransız Heykeltıraş, ressam, sanat eğitimcisi ve yazar.
[http://t,r.wikipedia.org/](http://t.r.wikipedia.org/)
11. Goldschmidt, G. (1992). Serial Sketching: Visual Problem Solving in Designing. Cybernetics and System, Vol. 23, No. 2, 191– 219.
12. G. Goldschmidt, "The dialectics of sketching", Creativity Research Journal, cilt 4, sayı 2, 1991, s. 123-143.
13. Holl, S. (2001). Parallax, Princeton, syf:86
14. Aydan Balamir <http://v2.arkiv.com.tr/k451-tasarimda-eskizler.html> Mimarlıkta Çizerek Düşünme / Düşünerek Çizme Gelenekleri.
15. Barış Yakın," Tasarım Sürecinde Görsel Düşünme Ve Görsel Anlatım İlişkisine Analitik Bir Yaklaşım"Hacettepe Üniversitesi İç Mimari ve Çevre Tasarımı Sanatta Yüksek Lisans Tezi Ankara 2012,s

16. Francis D.K. Ching, a.g.e.
17. Francis D.K. Ching, a.g.e.
18. Micklewright, K. (2005). *Drawing: mastering the language of visual expression*. London: Laurence King Publishing Ltd.
19. İnceoğlu, N. (1997). *Mimarlık Öğrencileri İçin Tasarımda Eskizler*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi.
20. Necati İnceoğlu (1995). *Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler*. İstanbul: Helikon Yayınları.43-59-77-83
21. Türkan Ulusu Uraz(1993). *Tasarlama, Düşünme, Biçimlerndirme*. İstanbul: İTÜ Rektörlük Yayınları.
22. Ferguson, E. S. (1992). *Engineering and the Mind's Eye*. Cambridge, MA: The MIT Press.
23. Ching, F. D. K. (2010). *Mimarlık ve Sanatta Yaratıcı Bir Süreç, ÇİZİM*. Canada: John Wiley & Sons, Inc.
24. Berger.,1993.Aktaran:İnceoğlu 1995.Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler,Helikon Yayınları,İstanbul.
25. John Berger a.g.e.
26. Türkan Ulusu Uraz (1993). *Tasarlama, Düşünme, Biçimlerndirme*. İstanbul: İTÜ Rektörlük Yayınları
27. Türkan Ulusu Uraz. (1993).a.g.e.
28. Necati İnceoğlu (1995). *Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler*. İstanbul: Helikon Yayınları.43-59-77-83
29. Necati İnceoğlu(2012). *Eskizler, Çizerek Düşünme Düşünerek Çizme*. İstanbul: Nemli Yayıncılık
30. Yakın Barış.,(2012) “Tasarım Sürecinde Görsel Düşünme Ve Görsel Anlatım İlişkinine Analitik Bir Yaklaşım”, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimari ve Çevre Tasarımı Anasanat Dalı İç Mimarlık Sanat Dalı, Ankara.s58-68.
31. İnceoğlu, age. (2012).
32. Necati İnceoğlu, a.g.e. (2012).
33. Profesyoneller için eskiz defteri üreten Moleskine firması, ünlü mimarların ellerindeki çizilmiş eskizleri, notlarını ve tasarım süreçlerini basarak kitaplaştırmış.

Seride Zaha Hadid, olles+Wilson, Giancarlo de Carlo ve Alberto Kalach pek çok mimar ve tasarımcı yer alıyor.

34. Mustafa Haluk Zelef, Nihal Bursa, Fatma Zehra Çakıcı makale, Düşüncenin İzi: “Mimarlık Ve Sanat Eğitiminde Eskiz Geleneği”, Ankara

35. Her şeyin temelde birbiriyle ilgili olduğu varsayımı. <http://www.uludagsozluk.com/>

36. Crowe ve Hurr , insan beyninin sağ tarafının aynı zamanda çizme eylemindeki bilişsel süreçleri de belirlediğini ortaya koyan Edwards’a gönderme yaparak, onun, beynin sağ kısmının “görme sürecini belirlediği” (gets in the way of seeing) iddiasını daha da ileriye götürerek, “düşünme sürecini belirlediğini” ileri sürerler

37. Nihan Didem Uslu (2008), ‘İç Mimarlık Tasarımının Sunum Aşamasında , El Çizimi ve Bilgisayar Destekli Çizimin Kullanımı’, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.s.58-81

38. N. Cross, “Natural intelligence in design”, Design Studies, cilt 20, sayı 1, 1999, s. 25-39.

39. R. Arnheim, “Sketching and the Psychology of Design”, Design Issues, cilt 9, sayı 2, 1993, s. 15-19.

40. G. Goldschmidt, “On Visual Design Thinking: The vis kids of architecture”, Design Studies, cilt 15, sayı 2, 1994, s. 158- 174.

41. a.g.e. s.174

42. D. Schön, “Designing as reflective conversation with the materials of a design situation”, Research in Engineering Design, cilt 3, sayı 3, 1992, s. 131-147.

43. Aydınli, S., Eren, Ç., Erkök, F. ve Sönmez, F.U., (2004), Tasarım Eğitiminin İlk Yılı, Stüdyo Tasarım Kuram Eleştiri Dergisi, Sayı 2, Güz 04-05, İstanbul

44. Çelek, T., (2011). Yaratıcılık ve Eğitim Sistemimizdeki Boyutu”, <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=47>, Erişim tarihi: 02.04.2011)

45. Marton (1981), fenomenografik araştırma yaklaşımını “insanların bir fenomeni anlama, anlamlandırma, kavrama, haberdarlık veya deneyimleme yollarındaki çeşitliliğin ortaya çıkartılması” olarak tanımlar<http://nenedir.com.tr/fenomenografik-arastirma/>

46. Marton, F. and Booth, S. (1997) *Learning and awareness*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
47. Susan Rice, "Teaching and learning about early design sketching in architectural education: Towards a phenomenographic viewpoint" University of Sydney, Australia 3-6 July 2005 s430-438
48. Sadi Seferoğlu, (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
49. Murcutt, G. (2002). Pritzker Architecture Prize 2002, accounts and interviews, *Architecture Australia* 91(3).
50. Analoji;İsim benzeşim benzeşme tdk.gov.tr
51. Nezh Ayıran, İ.T.Ü."Yaratıcılık Açısından Eskizlerin Tasarım Eğitimindeki Rolü ve Bilimsel İdealin Etkisi" (makale)2007.
52. Bowden, J. (2000). Experience of phenomenographic research: A personal account *In J. Bowden and E. Walsh (eds), Phenomenography: Qualitative Research Series* RMIT University Press: Melbourne.
53. Çiğdem Belgin Dikmen, Bozok University Volume: 6, Number: 4,:Yozgat-Turkey e-Journal of New World Sciences Academy 2011 ISSN:1306-3111
54. Prof.Dr. Tayfun Taner Head, Dept. of Architecture "Mimari Projelerde Tasarım Konseptinin Anlamı"1-10
55. Dr. Tayfun Taner, Yaşar Üniversitesi Mimari Projelerde Tasarım Konseptinin Anlamı s.1-10
56. Milli Eğitim Bakanlığı, Megep,"Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi Küçük Ürün Tasarımı Ankara,2008, s29.
57. Pallasmaa, J. (2011). *Tenin gözleri: mimarlık ve duyular*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
58. Altuncu, D., 2007, *Tasarım Bilgisinin Sayısallaşmasında Yazılım ve Arayüz Etkileri*, Ulusal İç Mimarlık Kongresi,İ.T.Ü. *Yayınlanmış Bildiri*, İstanbul.

59. Altuncu, D., 2007, Tasarım Bilgisinin Sayısallaşmasında Yazılım ve Arayüz Etkileri,
1.Ulusal İç Mimarlık Kongresi,İ.T.Ü. *Yayınlanmış Bildiri*, İstanbul.
60. Süha Özkan, Mimar Vedat Tek (1873-13/1-2)
61. École des Beaux-Arts Paris, Çizim, resim, heykel, ve mimarlık gibi güzel sanat alanlarında eğitim veren okuldur.
62. École Centrale Paris, ya da kısaca ECP, 19. yüzyıl sanayi dünyasının ihtiyaçlarını karşılamak ve bilimsel ilerlemeye katkıda bulunmak amacıyla yetkin mühendisler yetiştirmek üzere *École Centrale des Arts et Manufactures* adıyla kurulmuş bir Fransız yüksek öğretim kurumudur (grandes écoles).
63. Académie Julian, 1868'de Paris'te Rodolphe Julian tarafından kurulan sanat akademisi. Resmi bir okul olan ve kadınların kayıt olmasına izin verilmeyen École des Beaux-Arts'a alternatif olarak kuruldu. O dönemde kadın öğrencilerin çıplak erkek modelleri betimlemesine izin veren yegane kurumdur.
64. *isim* Mürekkeple çizgi çizmeye yarayan, türlü kalınlıklarda gereç Fransızca tire-ligne <http://tdk.gov.tr/>
65. Afife Batur, “M.Vedat Tek Kimliğinin İzinde Bir Mimar” Yapı Kredi Yayınları 1715 Sanat 88 1.Baskı İstanbul Ocak 2003
66. <http://www.angelfire.com/ar2/mimarerhandemir/rasyo.txt>25.05.2013
67. Özdemir Altan Le Courbusier’ nin Resimleri
<http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/256/3559.pdf>
68. <http://v3.arkitera.com/h41436-le-corbusier-ile-diyaloglar.html>
69. <http://muharremyildirim.com.tr/mimariakimlar>
70. m.friendfeed-media.com/82f133603e62eb44544d5969171e27c02b72f035
71. Gürhan Tümer, “Alvar Aalto’nun Çizimleri” Yapı Dergisi Aylık Kültür Sanat Mimarlık Dergisi No:146 Ocak, 1994. S.51-56
72. Gürhan Tümer, “Alvar Aalto’nun Çizimleri” Yapı Dergisi Aylık Kültür Sanat Mimarlık Dergisi No:146 Ocak, 1994. S.51-56

73. Amerikan yayınevi Garland, Elissa Aalto' ya başvurarak , eşi Alvar Aalto'nun , 1917-1939 yılları arasındaki tüm çizimlerini kitaplaştırmak istediğini bildirmiştir. Bu girişim Aalto'nun mimarlık bürosunun, Aalto müzesinin ve Finlandiya Mimarlık Müzesinin işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir.
74. Steven Holl. (2013). Drawing as Thought, Campell Sport Center, Columbia, University
75. Steven Holl, (2001). Parallax, Princeton, syf:86
76. Safont-Tria, J. (2012). Steven Holl, Color Light Time, Lars Müller Publishers, Zurich , Switzerland
77. İbrahim Yalın Akın, "Holl Ve Eısenman Tasarımlarında Temsil İle Eskiz-Diyagram İlişkisinin Araştırılması" Yüksek Lisans Tezi Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı İstanbul, 2014 S11-

7. KAYNAKLAR

Akın İbrahim Y., “Holl Ve Eısenman Tasarımlarında Temsil İle Eskiz-Diyagram İlişkisinin Araştırılması” Yüksek Lisans Tezi Beykent Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Bilim Dalı İstanbul 2014.

Arnheim R., “Sketching and the Psychology of Design”, Design Issues, cilt 9, sayı 2, 1993, s. 15-19.

Ayıran Nezih., Istanbul Technical University Faculty of Architecture Istanbul TURKEY Received: September 2007 Final Acceptance: April 2008 ITU A|Z VOL: 4 NO:2, 52-66 2007-2 www.az.itu.edu.tr/.../07ayiran-04-02.pdf

Aydınlı Semra.,(1992), “Mimarlıkta Görsel Analiz” , İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.

Batur Afife., “M.Vedat Tek Kimliğinin İzinde Bir Mimar” Yapı Kredi Yayınları 1715 Sanat 88 1.Baskı İstanbul Ocak 2003

Beken, Nil Ece (2007), “Mimarlık ve Sanat: Çakışım Boyutlarının İrdelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi ,Fen Bilimleri Enstitüsü , Ankara.

Besset, Maurice(1987) “Le Corbusier To Live With The Light”. Cenevre.

Büyükkarabacak Oya.,. “Çocuk Resimlerinde İmgelerin Yeri” Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim Öğretmenliği Bilim Dalı İstanbul, 2008

Corbusier Le.,(2012), “Şark Seyahati İstanbul 1911” Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları İstanbul.

Cross N., “Natural intelligence in design”, Design Studies, cilt 20, sayı 1, 1999, s. 25-39.

Doğan F. Yrd. Doç. Dr.,“Eskizlerin Kurgulanması Ve Algılanması Üzerinden Mekân İmgelemi,” İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Dosya 17 TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Aralık 2009 Yazısından alınan bir makale www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya17.pdf

Goel V., “Sketches of Thought”, MIT Press, Cambridge, MA, 1995.

Goldschmidt G., “The dialectics of sketching”, Creativity Research Journal, cilt 4, sayı 2, 1991, s. 123-143.

Goldschmidt G., “On Visual Design Thinking: The vis kids of architecture”, Design Studies, cilt 15, sayı 2, 1994, s. 158- 174.

Gürer, Latife (1970), “Dizayn’da Görsel Algı” İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okulu Yayınları, Sayı:81 Arı Kitapevi Matbaası, İstanbul.

İnceoğlu Necati(1995), “Düşünme ve Anlatım Aracı Olarak Eskizler” Helikon Yayınları , İstanbul.

Kortan Enis.,(2010), “Le Corbusier Gözüyle Türk Mimarlık ve Şehirciliği” Boyut İstanbul.

McGown G. Green. ve P.A. Rodgers., “Visible ideas: information patterns of conceptual sketch activity”, Design Studies, cilt 19, sayı 4, 1998, s. 431-453.

Schön D., “Designing: rules, types and worlds”, Design Studies, cilt 9, sayı 3, 1988, s. 181-190.

Suwa M. ve Tversky B., “What do architects and students perceive in their design sketches? A protocol analysis”, Design Studies, cilt 18, sayı 4, 1997, s. 385-403.

Şentürk Gülümser, “Leonardo Da Vinci Eserlerinin Estetik Eğitimi Açısından Araştırılması” Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Taner Tayfun., “The Meaning Of Design Concept In Projects Of Architecture Head, Dept. of Architecture”.

Türkmen, Muhlis (1984), “Desenlerle Mimar Sinan” Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Yayın No:6 , İstanbul.

Uslu N.Didem (2008), “İç Mimarlık Tasarımının Sunum Aşamasında, El Çizimi ve Bilgisayar Destekli Çizimin Kullanımı”, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yakın Barış.,(2012) “Tasarım Sürecinde Görsel Düşünme Ve Görsel Anlatım İlişkisine Analitik Bir Yaklaşım”, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimari ve Çevre Tasarımı Anasanat Dalı İç Mimarlık Sanat Dalı, Ankara.

İnternet Kaynakları

<http://www.arkiv.com.tr/k451-tasarimda-eskizler.html>

<http://www.tr3d.com/dersler/ders/39/>

<http://www.academia.edu/FindPapers> ,2012.

<http://www.arkiv.com.tr/k451-tasarimda-eskizler.html> ,2012.

<http://odogan.com/havadan-sudan/mimarlikta-programlar.html> ,2012.

<http://www.archdaily.com/77927> , 2012.

<http://www.mimdap.org/?p=55374> , 2012.

<http://www.yghforum.com/mesleki-ders-ve-odevler/402711-purizm-modern-mimari.html>

Arkitekt dergisi <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/256/3559> 2012.

<http://www.flor.com/blog/le-corbusier-art/> 2012.

<http://www.msxlabs.org/forum/sanat-ww/195764-le-corbusier-le-corbusier-kimdir-le-corbusier-hakkinda.html#ixzz2AgwhDC7c> 2012.

www.bilgi.edu.tr/site.../files/.../le-corbusier-konferans-programi.doc 2013.

<http://www.mimaristil.com/20-yuzyil-mimarisinin-en-onemli-ismi-le-corbusier-istanbulda.html>

<http://www.arkitera.com/haber/gunun-haberi/detay/le-corbusier-hakkinda-bilmedikleriniz-10273> 2012

<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=287&=1635>

<http://www.belgeler.com/blg/2ao9/grme-zerine-bir-inceleme> Mustafa küçüköner

http://www.edebiyatekibi.com/index.php?option=com_content&task=view&id=303&Itemid=37

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi: 18 Aralık 1982

Doğum Yeri: Kahramanmaraş/Afşin

EĞİTİM BİLGİLERİ

2011-2015T.C. Maltepe Üniversitesi Mimarlık Yüksek Lisans Programı

2006-2010 T.C. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Resim İş Öğretmenliği (3.57)

1996-1999 Cem Bakioğlu Lisesi

İŞ ve STAJ DENEYİMİ

Resim İş Öğretmenliği Edirne Merkez Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9.10.11.12 sınıflar da ders anlatımı (2009-2010)

Trakya Üniversitesi Armağan Dönertaş Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Topluma Hizmet Dersi Özel eğitim gerektiren çocuklarla sanatsal aktiviteler.(2009-2010)

Trakya Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Dökümantasyon Daire Başkanlığı Kısmi zamanlı Öğrenci statüsü Süreli Yayınlar Departmanı (4 Yıl). (2006 - 2010)

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce: Okuma –Yazma - Konuşma, İyi.

ULUSAL/ULUSLAR ARASI /KARMA SERGİ

2007 Otoportre Sergi / Selimiye Yerleşkesi / Edirne

2008 Republic of Macedonia University ‘ss Cyril and Methodius’ - Skopje Faculty of Pedagogy ‘Ss Clement of Ohrid Makedonya’ resim sergisi.

2009 Ustalar ve Yorumlar / Selimiye Yerleşkesi / Edirne.

2009 Mektup Projesi / Sala Lignea Berio Library / İtalya

2009 Bahar Yarıyılı Karma Resim Sergisi / Edirne

2010 Mezuniyet Sergisi / Edirne

2011 Valide-i Atik Külliyesi Work Shop çalışması Üsküdar/İstanbul

İlgi Alanları: Resim İş Eğitimi, Sanat Tarihi, İç Mimari Dekorasyon, Kar sporları